

Náš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XII./STEVILKA 52

CELOVEC, DNE 29. DECEMBRA 1960

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— SILINGA

Naša prosveta

Na občnem zboru Krščanske kulturne zveze je imel prof. dr. Pavle Zablatnik obširno predavanje, v katerem je podal med drugim sledeče tehtne misli in smernice:

Krščanska kulturna zveza ima po svojem statutu namen in nalogo, da neguje in pospešuje kulturno življenje koroških Slovencev na podlagi katoliškega svetovnega nazora. Temu namenu je posvečala svoje delo in svojo skrb tudi v minuli prosvetni sezoni izza zadnjega občnega zbora, ki je bil 15. 2. 1959. Hotela je biti nekaka ljudska visoka šola, ki naj bi izpopolnjevala znanje, pridobljeno v šoli, deloma pa naj bi še nadoknadila to, kar šola ni nudila. V tem smislu smo s svojim prosvetnim delom ogrevali ljubezen in spoštovanje do zakladov naše duhovne, pa tudi materialne kulture, pri tem pa poudarjali, da ni prave kulture brez srčne kulture, kajti srčna kultura, gojitev plemenitosti srca, je duša vse kulture. H kulturi spada vse, kar narod ustvarja in goji — z umom, srcem in rokami, bodisi da je to materina beseda, ljudska šega in navada, pravljica, pripovedka, basen, uganka, pregovor ali narodna pesem, bodisi da je to narodna noša, samoniklo orodje, naš dom, naša vas in podobno. Vso to našo kulturo je odločilno oblikovalo krščanstvo. Zato je naš poudarek na gojitvi krščanske kulture.

V pretekli prosvetni sezoni smo mogli beležiti lepe uspehe organiziranega kulturnega dela v okviru Krščanske kulturne zveze. Krščanska kulturna zveza izreka vsem kulturnim delavcem naših društev in Farne mladine pristočno zahvalo za vse požrtvovalno delo, za vse dokaze neugonoljivega idealizma, ki je pač prvi pogoj uspešnega dela. Zvezinemu odboru pa še posebej najlepša hvala in pohvala za zgedno, složno sodelovanje v centrali, za vsa prizadevanja v procvit Krščanske kulturne zveze in včlenjenih ji društev in igalskih skupin Farne mladine. V organiziranem delu bomo tudi v bodoče z neupogljivo, trdno voljo in z neomajnim idealizmom stali na braniku naše narodne kulture, tiste kulture, o kateri je naš veliki pisatelj Ivan Cankar zapisal te lepe besede: »Slovenski narod je sicer ubog, toda njegova kultura je velika, tako velika, da se zdi bogatim sosedom nemogoča, kakor prelepa krizantema v gumbnici raztrganega berača.« Tako je Slovenski narod se s kulturnim ustvarjanjem danes lahko kosa z vsemi drugimi kulturnimi narodi. Nič ne zaostaja za drugimi. Ni se ga nam treba sramovati. Krivi preroki v ovčjih oblačilih pa hočejo našemu človeku zmešati pojme, da bi imel črno za belo in narobe; hočejo nam dopovedovati, da nimamo svoje kulture niti ne svojega jezika. Z jezikom nam hočejo vzeti kulturo, nam odtujiti naše kulturne zaklade; naše pisatelje in pesnike, želeč, da jih ne bi več razumeli. V našem prosvetnem delu bomo povedali našemu človeku to, kar je povedal škof Slomšek v svoji slovitosti pridigi o spoštovanju materinega jezika, ki jo je imel na binkoštni ponedeljek leta 1838 v Moosburgu-Blatogradu. Takole je dejal:

»Slovenski jezik le tisti malo obrajta, ki sveta ne pozna in ne ve, kakšni ljudje živijo po svetu.« Tak je podoben nevednemu otroku, ki misli, da je Vrbsko jezero največje morje na svetu in da je onkraj Ljubelja že konec sveta.

V okviru Krščanske kulturne zveze bomo zvesto čuvali in gojili vse kulturne dobrine, ki smo jih prejeli od naših prednikov kot sveto dediščino. Branili jih bomo proti vsem krivim prerokom — z uma bistrijam mečem — v luči nadnaravnega razodetja po Slomškovem geslu:

»Vera nam bodi luč, materina beseda pa ključ k zveličavni narodni omiki!«

Vso pozornost slovenski kulturi!

Z občnega zbora Krščanske kulturne zveze

V torek, dne 27. decembra t. l., se je zbralo v Mohorjevem domu v Celovcu lepo število kulturnih delavcev, delegatov prosvetnih društev in kulturnih skupin Farne mladine. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik Mohorjeve družbe č. g. kanonik Aleš Zechner ter lepo število naše duhovščine.

Voditelji krajevnih kulturnih društev in igalskih skupin so prišli na občni zbor, da vzamejo na znanje obračun dela, ki ga je vršila v preteklem poslovnem letu Krščanska kulturna zveza. Res bogata je bila kulturna žetev. To je bilo razvidno predvsem iz obširnega poročila, ki ga je podal v okviru svojega predavanja predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik. Videli smo, koliko odrskih prireditvev in pevskih koncertov so pripravila prosvetna in pevska društva ter igalske skupine, kakšne vrste iger so bile za oder izbrane, kako so prireditve uspele in da vlada med našim ljudstvom veliko zanimanje za slovensko kulturo. Slovenski človek se je oklepa z ljubeznijo, sveta mu je, del njegovega bistva je.

Však celotnega prizadevanja pa je bila v preteklem prosvetnem letu, kakor smo mogli razvideti iz predsednikovega poročila, pevska prireditve Zveze pevskih društev, na kateri je sodelovalo mnogo pevskih zborov v veliki koncertni dvorani Glasbenega doma v Celovcu. Duša pevske zveze je č. g. župnik Tomaž Holmar. Tudi na tem občnem zboru je bil obdan od številnih obirskih fantov in dečel-pevcev, ki so s svojimi glasovi navdušili ponovno zborovalce.

Po obširnem predsednikovem poročilu, je spregovoril nekaj načelnih misli v zvezi z našim kulturnim stremljenjem tajnik Kr-

ščanske kulturne zveze dr. Valentin Inzko, g. Lojze Gregorič pa je podal blagajniško poročilo.

Ko je izrekel č. g. dekan Srienec razrešnico staremu odboru, se je nato č. g. župnik Lovro Kaselj zahvalil vsem odbornikom za njihovo nesebično in uspešno delo v pretekli prosvetni sezoni. Potem se je vršila pod njegovim vodstvom volitev novega odbora. Izvoljeni so bili:

Prof. dr. Pavle Zablatnik za predsednika, dr. Valentin Inzko za prvega podpredsednika, Janko Tolmajer za drugega podpredsednika, Janko Gabriel za tajnika, č. g. Vinko Zaletel za tajnikovega namestnika, Lojze Gregorič za blagajnika, gđ. Milka Hartman za namestnico blagajnika, Janko Olip pa za odbornika. Za nadzornika je izvolil občni zbor ravnatelj dr. Joška Tischlerja in č. g. dekana Srienca, razsodišče pa tvorijo dr. Janko Tischler, štiker Jožko mlajši in č. g. župnik Lovro Kaselj.

Z velikim zadoščenjem so vzeli zborovalci na znanje, da bo pisarna Krščanske kulturne zveze odprta vsak dan razen sobot od osmih do pol ene, kjer bo vsem prosvetnim delavcem na razpolago tajnik Zveze.

Občni zbor je izrekel posebno priznanje izdajateljem in sotrudnikom »Mladja«. Koroški Slovenci smo lahko ponosni na to, da se naše literarno življenje ob petih literarnih glasilih tako ugodno razvija in zasluži taka stremljenja vsestranske naše podpore.

Občni zbor Krščanske kulturne zveze pa smo zaključili s pesmijo »Rož, Podjuna, Zila«. V teh naših dolinah bomo tudi v bodoče gojili z veliko gorečnostjo in ljubeznijo slovensko kulturo.

Vrsta prometnih nesreč pred božičem

Dne 14. decembra sta trčila v Bosporski ožini, ki veže Črno in Egejsko morje, jugoslovanski tanker »Petar Zoranić« in podobna petrolejska grška ladja. Od 52 članov jugoslovanske petrolejske ladje se je rešilo le 31 oseb. Na obeh ladjah se je vnel ogenj in obe sta popolnoma zgoreli. Po vojni je to največja nesreča jugoslovanske trgovske mornarice. V Zadru, kjer je bila matična luka ponesrečenega tankerja, so za ladjo in za mladimi mornarji javno žalovali tri dni.

Požar je nastal tudi ob eksploziji na največji ameriški ladji letalonosilki »Constellation«. Pri tem se je 8 delavcev zadušilo v dimu in ognju. Jekleni stolpi in plošče so se v vročini zvile kot papir. 225 ljudi je bilo ranjenih. Na ladji je bilo prostora za 100 reaktivskih letal.

Zatem je prišlo do nesreče v Biskajskem zalivu med Francijo in Španijo, kjer je izbruhnil požar na sovjetski ladji »Jegorjevsk«. Vsa posadka je morala zapustiti ladjo, da je ostala pri življenju. Neka britanska ladja je ob tej priliki rešila 40 sovjetskih mornarjev.

Vzdolž vzhodne ameriške obale na Atlantskem oceanu se je tik pred božičem ponesrečil ameriški tanker »Pine Ridge«. Zaradi velikih valov in močnega vetra se je 160 m dolga ladja prelomila na dvoje. Reševanje 39 članov posadke je bilo nemogoče zaradi silnega divjanja vetra.

Po vestih iz Hamburga sta ob izlivu reke Elbe (Labe) v Severno morje trčila ame-

riški parnik »Importere« in švedski parnik »Fritiod« in bila oba precej poškodovana.

Iz Livorna je prišla vest, da se je v viharju potopila italijanska motorna ladja »Gioia«, pri čemer je pol posadke utonilo. To se je zgodilo 15 km od otoka Capri med Korziko in italijansko obalo. Zahodnonemški tanker je rešil življenje ostali polovici mornarjev.

V Perziji se je prevrnil motorni čoln in pri tem se je potopilo 50 ljudi. Le trije so se rešili.

Tik pred božičem je treščilo na tla neko italijansko letalo. Eden od pilotov se je sicer rešil s padalom, pač pa je bil ubit vozač traktorja na polju, na katerega je padlo letalo.

Pri nesreči filipinskega letala, ki je kmalu po vzletu na nekem otoku padlo na tla, se je od 37 ljudi v njem rešilo le devet.

V Združenih državah se je zgodila velika letalska nesreča. Dvoje potniških letal je trčilo nad New Yorkom. Na mah je bilo mrtvih kar 138 oseb.

Podobna letalska nesreča se je zgodila nad Monakom. Letalo, ki je bilo namenjeno v Anglijo, se je pokvarilo. Pilot je hotel zaradi tega neke pristati. Mesto je veliko in ni povsod primerne prostora. Pilot se je odločil spustiti se kar na trg pred cerkvijo sv. Pavla. Teda letalo je zadelo ob zvonic in se zrušilo na cesto, ko je ravno šel mimo tramvaj s 49 ljudmi. 49 je bilo zaradi tega mrtvih, 19 ljudi letala je izgubilo življenje.

- K R A T K E V E S T I -

Patriarh Aleksej, ki je pravoslavni patriarh vse Rusije, priznan od sovjetske vlade in stoji v Moskvi, se je med prazniki mudil na obisku pri svojem kolegu patriarhu v Atenah. Bajeta mnogo razpravljala o povezavi pravoslavnih cerkva in tudi o vprašanju združitve pravoslavja s katoliško Cerkvijo. Vsekakor razveseljivo znamenje novih časov!

Romarjev v Betlehem je bilo tudi letos nad 1.500. Na sveti dan so bili navzoči pri ganljivem bogoslužju na svetem kraju, kjer je bil rojen Rešenik sveta — Jezus Kristus.

Kardinal Spellman je letos preživel božične praznike med ledeniki v Grönlandiji. Kot vrhovni vojaški dušni pastir je tam obiskal ameriške vojake. Njegovo potovanje bo trajalo 17 dni. To je že deseti božič, ki ga kardinal preživlja med ameriški vojniki na mrzlem severnem morju.

Nad 800 jezikov govorijo Afričani. To dela velike preglavice pobornikom »za zedinjeno Afriko«, kajti to babilonsko zedinjenje nikakor ni lahko delo. Kakor že danes bodo tudi v bodoče zedinjeni Afriki morali uporabljati pri medsebojnih razpravljanih jezik nekdanjih kolonialnih gospodov.

V Belgiji se je kralj Baldwin poročil s špansko aristokratinjo Fabiolo Aragonsko. Poročne obrede je izvršil kardinal iz Mechelena, civilne pa župan mesta Bruselj. Ženin je star 30 let, nevesta pa je dve leti starejša.

Nizozemska vlada je podala ostavko in je tako izbruhnila v Holandiji vladna kriza zaradi stanovanjskega vprašanja. Nizozemska je namreč precej gosto naseljena, in ker ni stanovanj, morajo mnogi novoročenci še nadalje bivati pri svojih starših.

Saudova Arabija je decembra začela uporabljati nov denar. Imenovali so ga — dinar. Torej ne bodo samo dolarji, lire, franki imena denarja za več držav, ampak tudi dinarji.

85-letnico praznuje nemški ministrski predsednik Konrad Adenauer. Nemčija jo bo proslavila tudi tako, da bo izdala posebne zlatnike, na katerih bo vtisnjena kanclerjeva podoba. Imenovali bodo tak zlatnik »zlati Konrad«.

Vsak dan umre povprečno 200 ljudi v kongoški pokrajini Kasai. So to begunci, ki so morali zaradi sedanjih razmer bežati iz svojih krajev. Civilna uprava Združenih narodov nima ne sredstev ne zdravnikov, da bi bila kos potrebam v begunskih taboriščih. Begunske žene in otroci so v bivših skladiščih bombaža. Več otrok je umrlo zato, ker so se hranili s surovim mesom. Pomankanje hrane je zelo veliko.

Tri afriške države države: Gana, Gvineja in Mali so se dogovorile, da bodo vodile skupno gospodarsko in finančno politiko. Ta unija bo imela tudi skupna diplomatska predstavništva v tujini.

Neki ameriški založnik vodi v New Yorku »Hišo s petdesetimi pisatelji«. Vsak ponedeljek morajo pisatelji nastopiti službo ob osmih zjutraj in skozi ves teden pisati vsak dan po 8 ur romane ali pesmice. Seveda dobivajo dober honorar.

Pred božičem se je zgodila tudi nesreča na železniški progi Milan-Brescia v Italiji. Potniki vlaka, s katerim je šlo iz Švice domov za praznike veliko italijanskih izseljencev, je iztiril in skočil na sosednji tir. Prav tedaj je pridrvel brzi vlak, ki vozi iz Trsta v Milan in nastalo je strahovito trčenje, ki je povzročilo 4 smrti. 38 ljudi je bilo tudi ranjenih.

Politični teden

Po svetu ...

Ves krščanski svet

je obhajal praznike miru in iz božičnih nagovorov poglobljuje je na božični dan izvenel klic miru med narodi. Le v miru in ljubezni, kot jo prinaša Kristusov evangelij, je zagotovljen obstoj današnje družbe, kateri grozi kolektivni propad ob proizvodnji strahotnih uničevalnih iznajdb atomske in vodikove bombe.

Poglavar katoliške Cerkve papež Janez XXIII. je za praznike miru pozval v svojem božičnem nagovoru narode sveta z ognjevitim klicem k službi resnice, ki je predpogoj miru. Dolžnost človeštva je, da išče in ljubi resnico. Življenje sodobnega človeka v toliko primerih zanika božje zapovedi; uboj, pohotnost in rop so opevani kot junaštvo in v tem se začena gorje, katerega povzroča satanski upor proti resnici. Oznanjevalci peklenke zarote proti resnici in rafinirana propaganda laži se poslužujejo najmodernejših sredstev tiska, radia, televizije in filma. Zato se naj ves krščanski svet dvigne v obrambo resnice! Saj se nam vendar čudovito Bog javlja po iznajdbah luči, glasu in barve, katere uporabljajo sodobni aparati pri prenašanju izsledkov človeškega duha; zato naj vse to služi Njemu, ki je v človeška srca položil nagnjenje k resnici.

Državljska vojna v Laosu

Hruščev ima že nekaj let v zakupu besedo »mir« in hoče z njo uspavati lahkovne narode. Kako zgleda njegovo pojmovanje miru, pa opazamo že vsa povelja leta. Saj povsod, kjerkoli izbruhne nemiri in krvoprelitja, zasledimo sovjetske agente v ozadju. To smo spet videli v zadnjih tednih, ko je prišlo v Laosu, ki meji na komunistični Vietnam in na Kitajsko, do prave državljanske vojne. V njej nastopata dve stranki: protikomunistična pod vodstvom stotnika Konga Leja, kateremu so kar očitno pošiljali Sovjeti letalsko pomoč, tanke, topove in ostali vojni material. Proti komunistom pa se je postavil general Nosavana, katerega podpira laoski kralj, in je v zelo krvavih bojih pregnal upornike iz glavnega mesta Vientiane, ki je bilo med boji močno poškodovano. Po pogodbi med državo Laos in Združenim narodi so slednji upravičeni pomagati Laosu in to obveznost so tudi izpolnili s tem, da so podprli vladne čete. Upravičeno so zato Sovjete obtožili poseganja v notranje zadeve tuje države, toda komunizmu je to prav malo mar.

Protesti zaradi Lumumbe

Iz vzhoda in juga je kar deževalo protestov zaradi Lumumbove aretacije. Vse grinenje sovjetskega predsednika Zorina v Varnostnem svetu in grožnje nevtalcev pa niso uspeli pred glavno skupščino ZN, da bi dosegli oprostitev filokomunističnega Lumumbe. Medtem so nekatere nevtalne države odpoklicale svoje vojake iz Konga, med temi Ghana, Egipt in Jugoslavija, le Maroko se še obotavlja izvršiti svojo grožnjo. Gizengo, ki se je oklical za pravomočnega naslednika ujetega Lumumbe v vzhodni provinci v glavnem mestu Stanleyvillu, priznavajo in podpirajo mnoge afrazijske države; vendar ga je polkovnik Mobutu povsem izoliral in izvaja nad tem delom, ki je prometno popolnoma odrezan od ostale države, gospodarsko blokado. — Vobče pa je med prazniki vladal v Kongu mir in vojaki ZN so kar po krščansko obhajali praznike: v glavnem mestu Leopoldvillu so postavili veliko božično drevo in izvedli med prebivalstvom dobrodelno akcijo obdarovanja.

Državni udar v Abesiniji

Kot strela z jasnega je prišla vest, da so se v Abesiniji uprle vojaške čete cesarju Haile Selassie-u, ki se je prav takrat mudil na obisku v Braziliji. Uporniki so prisilili celo cesarjevega sina, da se je postavil na čelo upornikov in da je uradno po radiu »odstavil« očeta, ker le tako bo mogoče odpraviti v Abesiniji revščino. Tako se je nevarno zamajalo tritisočletno cesarstvo.

Z vso naglico se je cesar vrnil iz Brazilije, da od bliže poskusi rešiti prestol. Kmalu se je zvestim četam posrečilo streti upornike, ki so ga vodili prav častniki osebne cesarjeve garde. V par dneh je bila pot do prestola varna in abesinsko ljudstvo je z velikim

veseljem sprejelo starega vladarja. Očiščevalni pohodi so trajali še nekaj dni in pri tem so zajeli večino upornikov. Cesar je razglasil nad spokorjenimi uporniki pomilostitev; nad voditelji upora pa se je maščeval prav po abesinsko: več dni so visela njihova trupla obešena na glavnem trgu v Addis Abbebi.

Abesinija je bila doslej najtrdnjejši del črnega kontinenta. A tudi tukaj so začeli tokovi, ki pretresajo vso Afriko, groziti, da razmajejo temelje dosedanjega življenja. Haile Selassie bo moral z reformami, katere le prepočasno uvaža v svoji državi, pihetati, da ga ne bo čas prehitel, če hoče rešiti najstarejšo vladavino sveta pred padcem. Kot pravijo nekatera poročila, bo moral posebno biti čuječ pred agenti komunizma, ki so baje imeli tudi pri tem poskusu revolte vmes svoje prste.

Nevarna stavka v Belgiji

Gospodarske težave so nagnile belgijsko vlado, da je sklenila varčevalno politiko, pri kateri bi bili prizadeti tudi delavci. To je izzvalo med levičarsko usmerjenim delavstvom veliko razburjenje, nakar so socialistični in komunistični sindikati oklicali takoj po kraljevi poroki splošno stavko. Ker so levičarske delavske organizacije v Belgiji močne, je stavka zajela življenje skoro stototno. Za nekaj dni je vsa Belgija skoro ohromela, kar je bilo opaziti celo v sosednjih državah na prometnih zvezah. Vladi naklonjeni listi in krščanski delavski sindikati so zahtevali od vlade strogo zaščito pred nasiljem stavkujočih. Vlada je pozvala ljudstvo, da naj sodeluje z vlado, da tako obvarujejo državo pred zmešnjavo in brezvladjem, za katerim stremijo anarhistični voditelji stavke. — Stavka je trajala tudi med prazniki in je pozvala vojaške, ki so v sklopu NATO v Nemčiji, naj se ne vračajo nazaj v službo po božičnem dopustu.

Tito zavrača obtožbe

Ob priliki zasedanja jugoslov. parlamenta je 26. t. m. govoril zbranim rdečim poslancem tudi Tito. Velik del govora je posvetil svojim komunističnim bratom, s katerimi se je pred dobrimi 10 leti precej hudo sprl, ker ni hotel plesati, kakor so hoteli v Moskvi. Kot je znano, so letos na jesenskem zasedanju zastopnikov 80 partij ponovno obsodili odpadnika Tita zaradi njegovega »pohujšljivega« razlaganja marksizma. V odgovor jim je Tito ob tej priliki povedal, da je njegovo zadržanje povsem notranja jugoslovanska zadeva in da se neka njemu kominformu nikdar ne bo posrečilo razdvojit njegov vladno od partijcev. Kar se pa tiče razlage marksističnega nauka, so pa Kitajci najmanj poklicani, da bi učili druge, kaj je pravi marksizem. Ti namreč doma na Kitajskem pod firmo marksizma počenjajo stvari, zaradi katerih se gotovo Marks v grobu obrača.

750 dinarjev = 1 dolar

Jugoslavija še doslej nima urejenega denarnega razmerja s tujimi valutami. Vsa mednarodna trgovina Jugoslavije se je doslej uravnavala s takozvano protivrednostjo v blagu po srednjeveškem pravilu: blago za blago. To je seveda bila velika ovira za zdravo in hitro mednarodno gospodarsko poslovanje, katerega je Jugoslavija imela zadnje čase vedno več. To je nagnilo jugoslovansko vlado, da uredi svoj denarni sistem in ga vključi v sklop zapadno-evropskega oziroma ameriškega. Tako bo mogoče odslej tudi dinar vnovčiti na vsaki banki in bo imel mednarodno priznano vrednost. Predvideno je, da bo treba dati za 1 ameriški dolar 750 dinarjev (za 1 šiling = 30 dinarjev). Kdor pa bo rabil dinarje samo za uživanje lepot in sonca na jugoslovanski obali ali kje drugje kot turist, pa bo dobil za šiling samo 20 dinarjev. Pravijo, da bodo to devizno reformo uvedli že s 1. januarjem 1961.

Vrhovni sovjet zboruje

V teh dneh se je zbral na svoje letno razpravljanje vrhovni sovjet. Skoro 2.000 zastopnikov sovjetskih narodov se je zbralo v Moskvi, da poslušajo poročila in naročila Centralnega komiteja komunističnega vodstva. Zunanji minister Gromiko je zagotavljal v svojem obračunskem govoru, da svetovni komunizem pod vodstvom sovjetske partije napreduje sprotno po načrtani poti svojega razvoja. Napovedal je, da

so že vidni neozdravljivi znaki razkroja in razpada korumpiranega kapitalizma. Vse to menda potrjuje pravilnost dosedanje notranje in zunanje politike Sovjetov in tudi Kitajski je vstop v ZN že zagotovljen.

... in pri nas v Avstriji

Praznike so nam voščili

Kot je že običaj, so nam tudi letos voščili božične praznike naši cerkveni in svetni predstavniki. Z Dunaja in iz Celovca smo sledili, da so sadovi današnjega urejenega življenja v Avstriji tako blagoslovljeni zato, ker v državi in v deželi vlada mir in sodelovanje vsega marljivega ljudstva. Deželni glavar Wedenig pa je še posebej opozoril na dva glavna vprašanja dežele: gospodarsko podjetnost dežele in dvojezičnost prebivalstva; brez težav bo mogoče tudi to dvoje težkih vprašanj rešiti, če bodo deželani zares dobre volje. Celovski škof, prevz. dr. Köstner pa je pozval vernike, da morajo dati v smislu božičnega speva najprej Bogu slavo z doslednim krščanskim življenjem, če hočejo, da bodo deležni v polni meri miru in blagoslova božjega.

Usoda Avstrijcev v Kongu

Kot je znano, so tudi Avstrijci poslali svoj sanitetni kontingent v Kongo. Dodeljeni so bili v Bukavu pri Kiva-jezeru. Vseh članov je bilo 49. Opremljeni so bili z vsem potrebnim materialom.

Toda ko so prišli tja na postojanko in so začeli s človekoljubnim delom — so nudili zdravniško pomoč vojaštvu in domačinom — so jih nenadoma obkolili kongoški vojaki in aretirali. Kot so povedala poročila, so ti precej grobo ravnali z Avstrijci. Pobrali so jim vse, tudi osebne predmete kot ure in perilo, zaplenili ves sanitetni material in prevozna sredstva. Takoj so bili poslani oddelki vojakov ZN, da osvobodijo Avstrijce. To se je posrečilo po ostrem streljanju nigerijskim vojakom, pri katerem je izgubil življenje eden Nigerijec in 10 Kongijcev. Za to junaško delo je avstrijska vlada nigerijske vojake odlikovala. — V domovini so v tej zvezi zahtevali protestni glasovi, da naj se kontingent vrne domov, vendar je vlada sklenila, da Avstrijci ostanejo v Kongu. Polkovnik Mobutu pa se je vljudno opravičil pri avstrijski vladi.

Na avstro-ogrske meji streljajo

V bližini Guessing na avstro-ogrske meji je ponovno prišlo do obmejne incidenta. Trije delavci iz Budimpešte so skušali prekorčiti mejo, pri tem pa so naleteli na mine, položene vzdolž meje, da je beg iz komunističnega raja na »gnili zapad« onemogočen. Pri tem sta bila dva laže ranjena, eden pa težko; vendar se je beguncem posrečilo, da so prispeli precej globoko na avstrijsko ozemlje. Laže ranjena sta šla iskat rešilno postajo, s katero sta se vrnila po tovariša. Tega pa ob povratku nista več našla, ker so ga medtem že odvlekli ogrski vojaki nazaj preko meje. S tem so ogrske obmejne straže hudo kršile ozemeljsko nedotakljivost Avstrije. Zaradi tega je avstrijski poslanik protestiral v Budimpešti.

Deobne

Milijarder Cornelius Vanderbilt si je nakopal nasprotstvo mogočnih ameriških ženskih organizacij z eno samo neprevidno pripombo, ki jo je napravil med nekim banketom na vprašanje, kaj misli o ženskah. Dejal je: »Imamo tri vrste žensk: pri-

SLOVENC

doma in po svetu

400-LETNICA ROJSTVA TOMAŽA HRENA

Letos mineva 400 let, odkar se je rodil v Ljubljani Tomaž Hren, ki je pozneje postal znameniti škof z geslom: »Ako te plaši trud, poglej na plačilo!« V naših krajih se je širilo tedaj protestanstvo in Hrenu je pripadla naloga, da obnovi katoliško življenje v Ljubljani in ljubljanski škofiji, kar seveda ni ostalo brez vpliva na vse druge slovenske kraje. Pogumno in požrtvovalno je to delo izvršil. Vršil ga je kot prepričan Slovenec in je med našim ljudstvom tudi zato imel največ uspeha.

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DRUŠTVA V ARGENTINI

98 članov Slovenskega društva v Buenos Airesu je prišlo na 14. redni občni zbor svojega društva, 185 jih je pa poslalo polnomočje. Pri volitvah so znova izvolili za predsednika prof. Lojzeta Horvata. Zbora se je udeležil tudi bivši predsednik inž. Albin Mozetič, ki se je dva dni poprej vrnil iz Indonezije, kamor ga je bila poslala njegova tvrdka kot specialista v rafineriji nafte.

SMRT DR. JOŽETA BITEŽNIKA V GORICI

Pred božičem je nenadoma odšel s tega sveta dr. Jože Bitežnik, ki je po prvi svetovni vojni bil pogumen in delaven tajnik slovenskih krščanskih socialcev na Primorskem. Od leta 1930 je deloval izven svoje ožje domovine za rešitev svojih bratov izpod fašizma. Ob koncu druge svetovne vojne se je vrnil v Gorico in služboval tam kot profesor na slovenski klasični gimnaziji, na učiteljsku in nazadnje na slovenski strokovni šoli. Zadnja leta je sodeloval pri tedniku »Novi list«.

SMUČARSKÉ TEKME V KRANJSKI GORI

V dneh 4. in 5. marca bo v Kranjski gori mednarodno smučarsko tekmovanje. Tedaj se bodo na Vitrancu pomerili najboljši smučarji alpskih dežel. V ta namen so tudi razširili sedanjo slalomsko progo, tako da sta sedaj na razpolago smučarjem dve vzporedni progi.

SPLOVITEV LADJE »JESENICE«

Ladjedelnica na Reki je izgotovila moderno grajeno trgovsko ladjo, ki ima ime po slovenskem industrijskem kraju, Jesenicah. Ima 10.500 ton nosilnosti in je namenjena za plovbo iz Jadranskega morja v Združene države. Pot od Reke do New Yorka bo opravila v 13 dneh. Ima posebne naprave za reguliranje vlage in ventilacijo. Ima posebno skladišče za prevoz lahko pokvarljivega blaga in prostor za prevoz rastlinskih olj. Ladja je dolga 155 metrov. Ladja je po predaji pomorski družbi takoj odplula na prvo pot čez Atlantski ocean in bo ta petek, dne 30. decembra, že priplula v New York.

»CRNA ŽENA« NA ODRU V KANADI

Konec novembra je slovensko katoliško prosvetno društvo »Baraga« priredilo precej zahtevno, a nekoč zelo priljubljeno igro »Crna žena«. Rojaki iz mesta in okolice Toronta so se igre v obilnem številu udeležili.

ve so lepe, druge so pametne, veličanska večina je pa tretjih.«

V ameriški zvezni državi Alabami je pri zadnjih kongresnih volitvah kandidiral neki John Berkes, ki se je udeležil druge svetovne vojne in ki so ga malo prej odpustili iz blaznice. Na volivnih shodih je poudarjal: »Jaz sem edini politik v Alabami, ki ima pismeno potrjeno, da ni več neumen!«

Družinska misel o božični osmini

Jožef na poti iz daljne Galileje v Davidovo mesto Betlehem ...

Za današnji čas z najrazličnejšimi prometnimi sredstvi bi to ne bilo nič posebnega. Toda živimo se v tedanje razmere! Nekaj dni hoda z nasečo ženo ...

Kako nam ugaja ta mož v najlepših mladih letih — dolgo sivo brado mirno lahko prepustimo izmišljotini — ki skromno, vendar odločno stopa ob svoji mladi ženi, ko mu je angel razložil skrivnostne božje načrte.

Možje, očetje! Priklonimo se pred velikim Jožefom! Občudujmo njegov pogum! Čeprav samo rednik Sina božjega, je veličina njegovega očetovstva v skrbi za nasečo ženo tem večja.

Mož in oče, ali si ponosen na sad svojega očetovstva tudi ti? Ali ga pričakuješ s svetim pričakovanjem po zgledu Jožefov? Ali ti novo očetovstvo pomeni po-

sebno odliko in božji blagoslov? Ali se z njim zavešdaš povišanja svoje osebe v roki Stvarnikovi?

Ne boj se! Skrb za družino je sicer na tvojih ramah, z njo pa je božji blagoslov v tvojih rokah.

Poglavar družine!

Spoštuj torej ženo predvsem kot mater svojih otrok! Spoštuj njeno dostojanstvo! Življenjska družica, da, vendar mati. Mož, ki noče biti oče, ni mož. Strahopetec je, ki je zakopal talent v zemljo in Bog ga bo na sodbi prav zato zavrnil!

Možje, ozrite se na Jožefa ob jasicah, ki vas zastopa. Posnemajte njegovo vero: »Zanju ni bilo prostora v prenočišču ...« Iz nje boste črpali pogum in moč, v njej boste našli odgovor na nešteta zaskrbljena vprašanja za svoje dete v zibelki ...

Po veri boste rešili sebe, svojo družino in svoj rod!

Ob zatonu starega leta

Te dni mineva leto 1960. Na mejniku smo: končuje se leto, ki smo ga dan za dnem živeli, in pred nami se nedogledna razgrinja nova doba. V bežnem modernem svetu, ko se vse bori za čas, vsaj ob koncu leta človek le malo pomisli in se spomni, da je po besedah Prešernovih doba našega življenja res kratka!

Večer pred novim letom je že od nekdaj poseben večer, pri krščansko živečih ljudeh celo »sveti« večer. Prijatelji se zberejo skupaj in modrujejo o preteklem letu in ugibajo o novem. Sosedje gredo v vas in skupno čakajo novega leta dan.

Je pa starega leta dan tudi bogat starih narodnih običajev. V knjigi ljudskih običajev popisuje dr. Metod Turnšek nekatere teh običajev. Med drugim omenja navado, da ponekod po naših vaseh postavijo ta večer na mizo deset predmetov: brinov ali smrekovo vejico v znamenje sreče, culo iz povezanega robca v znamenje selitve, prstan v znamenje poroke, ključ v znamenje gospodarstva ali gospodinjstva, punčko v znamenje rojstva v družini, ogelje v znamenje smrti, glavnik v znamenje ušivosti in vdovstva, denarnico v znamenje bogastva, kreda v znamenje bolezni ali dolgov, rožni venec v znamenje pobožnosti. Vse to skrijejo pod klobuke ali kučme. Potem začno dvigati klobuke. Vsakdo sme dvigniti trikrat. Ko predmete mešajo, mora stati pred vrati. Če kdo trikrat odkrije isto, je to menda znamenje, da se mu bo to gotovo v novem letu zgodilo, to je, da bo srečen, da se bo moral seliti, da se bo poročil, da bo postal gospodar ali gospodinja, da bo umrl in tako dalje. Vendar nihče tega ne vzame zares. Nekdanja vraža je postala danes le mična družinska igra na Silvestrov večer.

Nekaj podobnega je navada, da n. pr. v Beli krajini, v Dobrni pri Celju in ponekod na Gorenjskem vlivajo v mrzlo vodo raztopljeni svinec ter iz nastalih figur sklepajo in prerokujejo, kaj se bo v novem letu zgodilo. Namesto svinca vlivajo ponekod jajce v vodo. Oblika venca, prstana ali harmonike pomeni poroko, sveča krst, križec smrt in podobno.

Poznana je tudi navada, da na Silvestrovo zvečer mladina meče čevlje, po čemer naj bi se spoznalo, kdo pojde v novem letu od hiše. Sedejo na tla s hrbtom proti vratom. Na desno nogo si na pol nataknejo čevljev in ga vržejo čez glavo. Ako čevljev kaže »prednjim koncem proti vratom, bo moral tisti, ki je čevljev vrzel, v novem letu od doma. Če pa se postavi čevljev narobe, bo ostal doma.

Večer pred novim letom je zlati čas kolednikov. Ti se ta večer oglašajo in gospodarji segajo tudi globlje v žep kot po navadi. Poznane so najrazličnejše pesmi, ki jih pojejo ob tej priložnosti in jim pravimo kolednice. V žabnicah pod Sv. Višarjami je znana tale stara koleda:

»Sma prišli pred 'ne vrate,
Bog otu, da b' b'le zlate! ...

Dajte nam 'no pleče,
saj oča nič ne poreče.

Dajte nam 'na klobasica,
Bug obvari vašega prašica.

Dajte nam malo bobu,
Bug obvari vašega volu!

Dajte nam en malo kaše,
Bug obvari dečle vaše! itd.

Na Vzhodnem Štajerskem znajo gospodarju in gospodinjki koledniki dobro na dušo pihati. Tako jo v neki koledni godejo:

Oča po hiši skačejo
mošnjo za rep vlačijo;

mati po hiši kišejo,
za nas klobase iščejo.

Vaše mošnje, naš kanjir (torba),
to po snegi dela tir...

To so stare navade, ki se z novo dobo izgublja. Na Silvestrovo pa človek še vedno rad dočaka s prijatelji Novega leta dan. Prav je, če se skuša v prijetno družbo in kramljanje vnesti tudi krščanska misel. To čakanje se lahko začne z molitvijo, morebiti ob večerji ali po večerji. Saj je potem zabava vse bolj prijetna in bolj človeka vredna.

Dva milijona je dišav na svetu

Človeštvo pozna približno dva milijona vonjav in njihovih spojin, z nosom pa jih človek lahko zazna kakih 400.000. Človeški voh je tako popoln, da občuti celo tisto neznatno množino dišeče snovi, ki je ne more zaznamovati niti občutljiva kemična reagentna snov. Z lahkoto začutimo na primer štiri deset milijoninke miligrama dišeče snovi v litru zraka. Če bi hoteli dobiti točne podatke o čudoviti sposobnosti našega volha, bi morali imeti radioaktivne dišave, katere bi lahko zaznavali elektronski števeci.

Primitivni ljudje imajo še mnogo bolj razvit voh kakor omikanci. Še zdaj se Amerikanci spominjajo Indijancev, ki so na lepem obstali na stezi v preri in globoko zajeli sapo skozi nos. Zaduhal so na veliko razdaljo vonj po živali ali sovražniku, ki jih je preganjal. Indijanci še vedno po vonju ločijo bele od črnih ljudi in rdeče kožcev.

V živalskem svetu so vonjave velikega pomena. Od sposobnosti volha je odvisno življenje ali smrt določene živali. Če mravlja zaide v tuje mravljišče, jo domačinke neusmiljeno ubijejo, ker ne diši tako kot one. Če človek oblije to mravljo prej z vonjem iz mravljišča, kamor jo spusti, jo sprejmejo kot eno svojih. Tudi med čebelami je vonj odločilnega pomena za sožitje.

Nekatere živali imajo naravnost čudovit voh. Samice mnogih žuželk zaznajo samce tudi na deset kilometrov daleč.

Zanimivo je, da kemiki še niso razvozljali skrivnosti vonja, ker ista kemična spojina včasih prijetno diši, včasih pa ne. Vedno le to, da dišeče snovi nimajo manjše molekularne teže od 26 in ne več od 300. Vse pa kaže, da je duh določene kemične sestavine odvisen od razmestitve atomov v njej. Prav tako so ugotovili, da je vonj tem močnejši, čim več je v snovi ogljikovih atomov.

Opica ugrabila otroka

V Skopju je iz mestnega živalskega vrta iz premalo trdno zaklenjene kletke ušel šimpanz in odšel v park, kjer je iz otroškega vozička, ki ga je delavec Dimitrij Petrovski pustil za trenutek samega, ugrabil petmesečno hčerko Elizabeto, ki je spala v vozičku. Z otrokom v naročju je šimpanz splezal na visok topol in vsa prizadevanja razburjenega očeta in čuvaja živalskega vrta so bila zaman. Opice nista mogla privabiti na zemljo. Poklicali so policijo in gasilce, ki so obkolili topol in okoli njega razpeli gasilska reševalna platna. Šimpanz je držal otroka v naročju več kot eno uro. Končno ga je sam izpustil; gasilci so ga ujeli v razpeto platno in ga takoj odpeljali v otroško bolnico. Nazadnje je tudi šimpanz splezal z drevesa; zasledovali so ga po ulicah in parkih do druge ure zjutraj. Zaradi varnosti prebivalcev so morali opico nazadnje ustreliti.

Odškodnina beguncem, žrtvam nacizma

Nemška vlada je priznala svojim in tujim državljanom odškodnino, ako so bili žrtve hitlerjanskega režima.

Ko pa so zahtevali tako odškodnino begunci, njihovih prošelj Nemci večina niso hoteli reševati ali pa so jih zavračali. Izgovarjali so se, da so bili ti ljudje pod nacističnim režimom preganjani zaradi svoje narodnosti, ne pa ker so se borili proti hitlerjancem zaradi drugega političnega prepričanja.

Visoki komisar za begunce pri Združenih narodih se je že dolgo trudil, da bi z nemško vlado naredil dogovor, na podlagi katerega bi mogli tudi begunci (s priznano zaščito po konvenciji) dobiti odškodnino za to, kar so jim morda prizadejali nacisti. Dr. Miha Krek sporoča iz Združenih držav, da je ta dogovor sedaj narejen. Odslej imajo vsi priznani begunci, ki so pod režimom nacionalnega socializma kaj pretrpeli, pravico do odškodnine. Za dobo od 1. 1949. do 1953. bodo dobili določen znesek denarja. Od 1. 1953. naprej pa imajo pravico do redne mesečne podpore. Tudi imajo pravico do vse zdravniške oskrbe, če jo zaradi trpljenja pod nacisti še vedno potrebujejo. Do te podpore imajo pravico tudi tisti, ki so morda v zadnjem času sprejeli že kakšno drugo državljanstvo, pa naj žive kjerkoli. Poleg tega je sedaj na razpolago še poseben sklad za pomoč takim, ki bi kljub temu zakonu še ne dobili podpore, a so bili žrtve nacizma.

Kdor potrebuje kakšno pojasnilo glede tega ali navodilo, naj se obrne na urad za begunce, v katerem dela nekdanji ljubljanski vseučiliški profesor dr. Otnar Pirkmajer, Adlerreiterstrasse 19/III, München 15, Nemčija. Za prijavo je menda čas še vse leto 1961.

Spomenica jugoslovanskih škofov

Beograjski dopisnik londonskega »Timesa« pravi v svojem nedavnem poročilu, da se razgovori med zastopniki kat. Cerkve in jugoslovanskih državnih oblasti vrše še naprej.

V spomenici škofov, izročeni vladi, je bilo rečeno, da katoličani zahtevajo vrnitev razlaščenega cerkvenega premoženja, možnost za tiskanje večjega števila katoliških revij, prostost verske vzgoje in to, da se država v verskih zadevah dogovarja naravnost s škofi in ne preko društev, kot je n. pr. Cirilmetodijsko duhovniško društvo.

Cerkev menda ne zahteva vrnitve zemljiške posesti, ampak vrnitev zaplenjenih samostanov, šolskih poslopij in cerkv (n. pr. jezuitska cerkev v Ljubljani je še vedno filmski studio). Cerkev bi rada odprla tudi vsa semenišča, ki od konca vojne še vedno ne morejo posloovati. Glede pouka Cerkve ne zahteva, da naj bo ravno v šolskih poslopjih; zahteva pa, da krajevni funkcionarji ne odvrčajo otrok od obiskovanja verouka in da dobé starši popolen občutek svobode, da lahko pošljejo otroka k verskemu pouku.

Omeniti je treba, da je bilo v preteklem letu več gest tako s strani države kot s strani cerkvenih oblasti, ki kažejo na izboljšanje medsebojnih odnosov.

FRAN ERJAVEC:

300

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Grdo ovaduško poročilo je pa poslal dne 15. II. 1810 na Dunaj predsednik deželnega sodišča grof Ulm. V njem je ovajal in sumil vse križem zaradi obnašanja za časa zadnje okupacije, a je celo sam dejal, da »je težko podati dokaze« in da iz lastnega opazovanja sploh ne ve mnogo, temveč javlja le, kar »se sliši«: že več let da so dnevno sestanki »sumljivih individuov« v Schliebarjevi in Haslingerjevi gostilni, kjer beró ino-zemske časopise in proslavljajo vse, kar je francoskega, »vse domače naredbe sovražno obglodajo. Najglasnejši udeleženci teh sestankov so protokolist apelacijskega sodišča A. Scherzer, advokat dr. Knapp, dr. Schlieber, dr. Pistotnik, inšpektor grofa Eggerja Grundtner, prof. Lenz, učitelj jezikov Girot, revizor Dutwar, J. Mayer, krčmar Schlieber i. dr. Podobni sestanki so tudi v hiši barona Herberta, kjer se zbirajo »subjekti iz tovarne«, brata Moro iz Vetrinja, baron Kaiserstein, steniški oskrbnik Nussbaumer, kresijski komisar Glaunach, Ign. pl. Dreer, Eggerjev nadzornik dr. Rabič, dr. Forčnik, dr. Burger in deloma tudi policijski ravnatelj Pausinger. Posebno pada v oči Pausinger, čeprav je bil že ponovno opozorjen na to družbo, ki je zadnji dve leti proslavljala francosko ustavo. Splošno znano je, da so si protokolist Scherzer, dr. Knapp, Dreer, J. Mayer, dr. Pistotnik, brata Moro i. dr. še pred zadnjo vojno dovoljevali nedopustne izjave proti organizaciji domobrancev in da so načrtno spodbujali pri ljudstvu zaupanje v našo armado, oblasti in vladarja ter z odkritim veseljem napovedovali sovražno okupacijo. Med zasedbo so si dovoljevali ti ljudje »ogorčene opazke proti naši

blagodejni ustavi«, zagovarjali so vse ukrepe tujih tlačiteljev in razširjali upanje, da se Koroška nikoli več ne povrne pod avstrijsko oblast. Vsi dobromisleči državljani so se teh ljudi izogibali in jim prepovedovali vstop v njihove lokale. Dr. Knapp, J. Mayer in tovariši so se v javnih gostilnah izražali tako, da so zbujali celo ogorčenje tam navzočih francoskih častnikov. Herbertova hiša je ob umiku naše armade pomagala ropati naša skladišča moke in prirejala slavnosti francoskim častnikom, zlasti kadar so prišle slabe vesti o naši armadi. S Herbertom sta v tem tekmovala brata Moro, služila generalu Rusci za kurirja in prva razširjala vesti o nesrečni bitki pri Wagramu, še preden so Francozi sami izvedeli o njej. Vse to je splošno znano. Oni so vso vojno klevetali celo najvišje osebnosti naše armade in navdušeno odobraval vsak francoski uspeh. Beljaški župan je za časa umika naše vojske skrival v kleti ujetega sina francoskega generala Grouchiya, graščak Platzter je izročil Francozom več naših vojakov, baronica Benaglio je pa skrivala v svoji fužini v Podljublju tri francoske častnike. Glede dekana Miča in podljubelskega kaplana ni bilo mogoče ugotoviti kakih določenih dejanj; prvi le velja za jako zopno mislečega in je vnet pristaš hiše barona Kaisersteina. Protokolist Scherzer je jako sumljiv, J. Mayer je »brez načel in brez morale«, dr. Knapp je »slab in len advokat, a divji občudovalec francoskih novotarij«. Nadzornik Grundtner, kateremu je bila pred nekaj leti naklonjena zlata svetinja, je kot graščinski uradnik znan po svojih zmožnostih in bi po vseh pričevanjih po najvišjem odlikovanju ne bil primeren, da bi bil omenjen v tej družbi. Advokat dr. Schlieber je v moralnem pogledu »pod kritiko«, knjižni revizor Dutwar je »brez vsake moralne vrednosti«, J. Dreer je »divji občudovalec vseh novih načel«, dr. Burger, profesor agronomije, je že dolgo znan kot pristaš enakih načel, francoski jezikovni učitelj Girot je bil 1. 1805–06 delo-

ma v deželni, deloma v francoski službi, stanovski plesni učitelj Scio je na sumu, da je marsikaj izdal francoskim oficirjem, sicer je pa »brez vsake npravnosti, najslabšega mišljenja in skrajno nevaren mladini«, prof. Lenz je bil že od nekdaj oznanjevalec vseh francoskih nazorov in enako tudi upokojeni prof. Rotter. Tudi prof. Gärtner spriči svojih nazorov nikakor ni primeren za podravnatelja duhovnišne. Emigrantski duhovnik Freno se mudi včasih tu v deželi, včasih pa v Franciji in tega, le denarja lakomnega človeka so uporabljale naše oblasti za zaupnega tolmača. Bivši Eggerjev obratni ravnatelj in njegova žena sta si dovoljevala čudne izjave, advokat dr. Okorn je živel nekaj let v Panžu in je ves vnet za vse francosko. V to družbo spadajo skoro vsi tukajšnji advokati in žal tudi apelacijski svetnik Rainer. Upa, da je s tem kolikor toliko ustregel naročeni nalogi, a da točnejših podatkov ni mogel zbrati, da ne bi vzbujal pozornosti.

Končno je grof Ulm po imenu navedel še celo vrsto oseb, ki da bi mogle dati še podrobnejše podatke, obžaloval, da je toliko nezanesljivih ljudi nameščenih pri deželni upravi in med nezanesljivimi ponovno zopet navajal Grundtnerja, dr. Forčnika in dr. Okorna.

Izrazito ovaduški značaj tega Ulmovega poročila je očiten, vendar nam na drugi strani vsekakor priča, da je bilo avstrijsko domoljubje, o katerem nam tako radi pripovedujejo nekateri koroški nemški zgodovinarji, skoro vse tedanje vodilne celovške družbe na kaj steklenih nogah. Označeni avstrijski policijski in ovaduški sistem se pa seveda tudi po normalizaciji prilik ni prav nič omilil, temveč je bil raztegnjen celo na francosko Ilirijo in je pazno zasledoval vse življenje tam. V Ljubljani je vzdrževala dunajska vlada posebnega svojega špijona S. Kremnizerja in enako menda tudi po vseh drugih večjih krajih Ilirije.

(Dalje prihodnjič)

VOGRČE

Zadnje čase se nismo ne pobijali in pretepali, tudi požarov ni bilo, zato je bilo tako tiho. Pa itak dovolj razburljivega slišimo od drugod. Včasih iz Pliberka ali Šmihela. Takih novic kot je bila ta, da se je Hribnik iz Rinkol z motorjem hudo ponesrečil in leži sedaj v bolnici,raje ne slišimo pri nas. Ali da bi kako letalo padlo na našo vas kot je na New York ali Monakovo, če bi vsi zbežali v Rinkolško goro, naj bi že razbilo kako hišo, da bi jih z zavarovalnino nove lepše postavili.

One gospe, dvakrat poročene, ki se je iz Štajerske za nekaj časa preselila v našo vas v znano barako, tudi ni več in so ji za nekaj časa vzeli prostost in je zato manj govorjenja.

Šolski direktor g. Anton Sibitz je šel z oktobrom v pokoj in se preselil v svojo hišo v Pliberku. Bil je vesten učitelj in se zelo trudil, da bi bila mladina ne le izobražena, ampak tudi lepega vedenja. Hvaležni smo mu za ves trud in mu želimo, da bi mirno užival svoj pokoj. K nam bo pa gotovo še večkrat prišel, vsaj na zajce, smjake in fazane. Novi šolski upravitelj je sedaj g. Anton Klemun, ki je prišel iz Rude in je kot kaže kar zadovoljen pri nas. Je dober pevec in njegov lepi glas kar radi poslušamo.

Zadnje čase je umrla Podbregarjeva mati Ana Možina. Bog jo je po dolgi bolezni rešil zemскеga trpljenja. Umrla je tudi mati Ana Tschernitz, ki je živela v baraki na polju. Umrla je v celovski bolnici in bila pokopana v Celovcu. Doma zapušta tri nepreskrbljene otroke, ostali pa so vsepovsod po svetu.

Na Novega leta dan so se naš g. župnik pokregali, da imamo tako malo otrok in da propadamo. Pa je le nekaj pomagalo in so nekatere družine pohitele, da bi bila letošnja statistika bolj razveseljiva. Pri Užniku so imeli le deklico, sedaj je ta dobila bratca z imenom Franc. Takoj nato so dobili princa tudi pri Svojniki in mu pri krstu dali očetovo ime Maks. Maks in Franc pa sta si sedaj bratranca. Tudi pri Hirnu so dobili poba, za krstnega patrona ima samega avstrijskega cesarja sv. Leopolda. To veselje je kmalu nato prekinila žalost, ko se je kar na lepem v kuhinji pri igranju ponesrečil mali Erik in si dvakrat zlomil nogo. Zadnjo kvatno nedeljo pa smo krstili Pravičevega sinka na lepo božično ime Kristijan. Pri Praviču so nas mama res presenetili — pa veselo seveda.

Za nekatere je pa še advent — veselo pričakovanje...

V pričakovanju smo bili tudi vsi Vogrjani, kaj nam bodo na Štefanovo pokazali naši igralci. Igra »Vrnitev« se ni nikjer znana, pa smo bili zato tembolj radovedni. O igri menijo, da je zelo lepa in da človeka do solz gane. Saj tudi ni kar tako, če se po tolikem času vrne ujetnik domov, ko je žena že drugič poročena.

SELE

Oder je oživel

Naša želja, da bi sedaj, ko je dvorana farnega doma zopet prosta, radi videli kako igra, se nam je nepričakovano hitro izpolnila.

Vsako leto je pri nas na Štefanovo prireditev. »Tudi letos naj bo tako!« so rekli naši vrli igralci, pohiteli so s pripravo in nam uprizorili ljudsko igro »Slaba vest«. Občinstvo je dvorano napolnilo do zadnjega kotička, kar dokazuje, kako je že bilo željno igre. Z zanimanjem je sledilo poteku peterih dejanj. Že smo se bali, da bo lažnivi in sebični Čimžar premotil starega Nagodeta in dobil v last njegovo posestvo, pa se je zadeva le še pravočasno zasukala v korist Lizike in Stefana. Nekateri prizori so vzbudili viharje smeha. Vsi igralci so živeli v svojih vlogah. Igra je splošno ugajala in je vredna, da se ponovi doma in na kakem gostovanju.

GORENČE

Letos smo imeli precej porok. 24. aprila se je poročil v Šmartnu pri St. Pavlu v Labotski dolini Franc Kranc z Marijo Gerbitz iz Rabensteina. Dne 8. maja je ženin Filip Hudrap iz Suhe, zdaj tes. delavec pri tunelu, peljal pred oltar sv. Radekunde nevesto Terčezjo Jörg, p. d. Goracevo z Leda; na Ledu si že postavlja lično hišico za stanovanje. Dne 7. avg. je bila na Rudi poroka Boštjanove hčerke Marije Pistotnik z Leda z delavcem Ferdinandom Hann iz šentpeterske fare; 28. avg. je Henrik Koren iz Šmihela, zdaj tesar pri tunelu, sklenil zakonsko zvezo z Ano Roscher z Leda. Poročil ju je v podružnični cerkvi sv. Ra-

Pri nas na Koroškem

degunde ženinov bratranec g. Franc Božič, kaplan v Velikovcu.

18. sept. sta tudi v cerkvi sv. Radekunde prejela zakrament sv. zakona čevljar Viljem Kuschnig iz Rude in Ana Primus (Lipejeva) z Leda. Poročal je ženinov prijatelj g. župnik Pirker iz Rude. 23. okt. sta si obljubila zakonsko zvestobo v farni cerkvi zidar Jos. Galopp iz labudske župnije in Elizabeta Kristöfel (p. d. Vihrova) iz Wunderstätten in 13. nov. Lojzka Škorjanc, šivilja v Celovcu, p. d. Imkarjeva iz Srednje vasi, in šofer Štefan Maček iz Pliberka. Zadnji par je poročal nevestin sorodnik g. Martin Škorjanc, župnik iz Sveč. — Vsem novoporočencem želimo obilo božjega blagoslova na življenjski poti.

Dne 27. nov. smo obhajali dan vednega čiščenja. Ta dan je letos padel na prvo adventno nedeljo, kar je bilo za ljudi zelo ugodno, za duhovnike-sosede pa težavno, ker imajo ob nedeljah dovolj posla doma. Čeprav jim je bilo zelo težko, so gospodje vendarle radi ustregli. Iz Celovca je prihitel na pomoč g. profesor dr. J. Polanc, ki je tudi več ur presedel v spovednici in čistil grešnike. Njemu in vsem gg. duhovnikom se s tem še enkrat zahvalujemo. Tu se je pokazalo, kako dobro služi avto v dušnopastirskem oziru.

Dan je lepo potekel. Službe božje vsako uro dopoldne so bile prav dobro obiskane, pa tudi molitvene ure popoldne niso bile slabe. Pri petih litanijah popoldne je bilo več kot sto ljudi navzočih, najbolj obiskana pa je bila zaključna božja služba ob 6. uri zvečer. Daroval jo je g. župnik Tine Škorjanc iz Sveč, pridigal pa je poštvovalni g. župnik Vinko Zaletel iz Vogrč, ki je imel po končani službi božji tudi skopično predavanje v popolnoma zasedeni dvorani. Kazal nam je krasne slike z evharističnega kongresa v Monakovem in o Dachau-u. Prav primerno predavanje za ta dan! Bog mu povrnil.

Dne 8. decembra po popoldanski božji službi proti večeru smo v farni dvorani imeli za otroke cerkveno Miklavžovo prireditev. Otroci so najprej predstavljali par zadnjih slik iz igre »Miklavž prihaja«, nato so pa nastopili angeli in nazadnje se prikaže še težko pričakovani Miklavž, ki je obdaroval otroke. Tudi parklja ni manjkalo. Letos se je pokazal samo eden in ostal miren, saj so otroci sv. Miklavžu kar dobro odgovarjali, samo malo boječe in pretho so govorili. Parkelj je le tu in tam zarožljaj, če odgovori niso šli gladko ali so nekateri starejši otroci postali prepogumni. S pripravo lepo uspele prireditve se je največ trudila g. Jožefa Umek iz Šmiklavža, kateri naj Bog bogato povrne trud.

Gradnja podjunske železnice napreduje. S tretjim stebrom za most čez Dravo so zdaj pričeli, nato pride še četrti na vrsto. Predor je že preluknjan, a dela bo z njim še več kot eno leto.

Po sv. maši na god sv. Barbare, o čemer smo že poročali, so se delavci in minerji odpeljali v Šmarjeto v Granitztal, kjer so še imeli menda dostojno zabavo. Par dni prej so tudi delavci pri gradnji mosta imeli svojo Barbarino proslavo, pri kateri so bili z jedajo in pijačo dobro postreženi.

SV. LENART PRI SEDMIM STUDENCIH

Novi zvonovi in še marsikaj

Dobili smo nove zvone, ki nam jih je vtila tvrdka Oberascher v Solnogradu, nam v splošno zadovoljnost. Veliki zvon tehta 1400 kg in je namenjen za padle vojake. Nosi sliko Žalostne Matere božje z napisom: Schmerzensreiche, die Du Deinen Sohn gehalten, trage unsere toten Männer, Brüder und Söhne, die in den mörderischen Kriegen verdarben, 1914—1919, 1939—1945.

Na drugi strani pa je slika sv. Lenarta z napisom: Sv. Lenart, naš farni patron, reši nas vseh grešnih spon! Dobili smo še dva mala zvona s slikami in napisoma sv. Janeza in Marije Pomočnice. Slednji je za Marijino cerkev Pri sedmih studenih. Zvonove so blagoslovili č. g. stolni kanonik Aleš Zechner. Vsi štirje zvonovi so na električni pogon, zaradi česar se še lepše glase. Deklice so ob blagoslovu deklamirale:

Pozdravljen bod' naš farni zvon,
ki klical boš nas v božji hram:
Le pridite častit Boga,
saj on nam vse dobrote dá.

Ko slišimo večerni ave,
se spomnimo na naše drage,
ki v vojski so izkpraveli,
v nebesih zdaj pojò veseli.

In ko potečejo nam dni,
zvon Lenart tužno zavzoni
otožno pesem še tja v grob:
„Večni mir jim daj, Gospod!“

Nevihite kmet boji se vsak.
Ko bliža temni se oblak,
zvon Lenart spet se oglasi
in hudo vreme prepodi.

Pojdite, Lenart, Janez na višavo
in tam zapojte Bogu slavo
z Marijo in Florijanom.

Cerkveni pevski zbor je olepšal ta dan z nabožnimi in drugimi lepimi pesmi.

Podkloštrska občina je del vasi Gorpiče — tostran potoka — prekrstila na ime St. Lenart (St. Leonhard), a je pozabila ali pa namenoma ni o tem obvestila župniškega urada. Ker leta tudi vodi matrike, se lahko zgodi kakšna pomota ali prava zmešnjava.

Naša fara je precej razsežna. Ena podružnica je v beljaški občini in ena v bek-

iz dnevnika gospodinjstkih gojenk:

Za kakšne matere se tudi šolamo?

L. Urschitz iz Kmetijsko gospodinjstke šole v St. Jakobu piše:

Naši domovi potrebujejo vernih mater. Družinsko življenje v mnogih hišah ni več zasidrano v bogoljubnosti; zato razpada. Celo na deželi ponekod ni več bogkovega kota. Zvečer ne slišiš več rožnega venca, ker hodita oče in mati po svojih potih.

Ubogi otrok, ki raste ob takih starših! Saj niti ne ve, kakšno je lepo družinsko življenje. Nikoli ni užival materine ljubezni, nikdar ni občutil ljubeznivega očetovega objema. Videl je le nujno medsebojno odtujenost, slišal prepir, srečaval sovražne poglede. Kako naj tak otrok starše ljubi? Le prerado se zgodi, da vrača zob za zob. In v hiši je le še videz družine.

Vse drugače je pa v družinah, ki jih poživlja verna mati. Številne so in srečne, možu in otrokom zemeljski raj. Medsebojno ljubezen jih ogreva, saj jim je verna mati dobra gospodinja, zgledna vzgojiteljica in duhovna vodnica. V takih domovih se zbirajo k skupni molitvi in nedelja in praznik sta jim sveta. Otroci iz takih družin so v življenju poklicno in moralno

Bralec nam piše...

Dovolite, da napišem nekaj misli k problemu „vindišarjev“ na Koroškem. V eni od zadnjih števil sem čital, da so „vindišarji“ nova tvorba in se nanašajo na one, ki se iz katerega koli razloga boje priznati za Slovence. Pa temu ni tako!

Izraz „vindišarji“ je zelo star in je služil v stari Avstriji za psovko, s katero so psovali vse Slovence. Tako mi je pripovedoval moj pokojni oče, ki je služil dragonce v Mariboru od leta 1886—1890, da so psovali Nemci in nemškutarji Slovence (zlasti vojake) z „Windische Hunde“. Ko sem imel sam čast služiti avstrijskega cesarja, sem sam slišal od raznih „frajtarčkov“ in „kaprolčkov“, pa tudi od marsikaterega „lajtnančka“ ta izraz, ki se mu je pridružil še „Windische Schweine“.

Ta izraz pa ni označeval le Koroških Slovencev, marveč vse, tudi one po Kranjskem in Primorskem, da ne izvamem Štajercev. In ni označeval le onih, ki so se bali priznati za Slovence (te smo imenovali nemčurje ali nemškutarje, temveč tudi one, ki se niso hoteli priznati za Nemce ali vsaj ne biti nemčurji in nemškutarji.

Danes velja ta izraz za označenje „nekega naroda“, ki ga ni, ker tako nese; v resnici pa je to psovka, ki je nastala za označenje onih, ki niso bili člani „Herrenvolku“.

Pa še nekaj bi rad napisal.

Ko prebiram, kako se pritožujejo Avstrijci nad Italijani, ki hočejo zniževati, to je narodnostno

štanski. Dobro, da imajo gospod župnik »samodreč«, da hitro zdrknejo, kamor je treba, včasih še celo na Strmec.

Pri Rogajah, to je ob Zilji, gradi KELAG novo elektrarno, ki bo proizvajala še enkrat več moči kakor sedanja, katero bodo menda opustili, ker bodo isti kanal povečali in podaljšali za en kilometer. Videlo se je, ko so kopali jarek za odtok vode, da je zgornja plast več kot dva metra samo rdeče kamenje in skale, ki so se ob takratnem potresu odtrgale od Dobrača in zasule Ziljo. Na dnu tega kanala pa je fini gramoz za betoniranje in so ga uporabljali za novi most čez kanal.

Deževna doba je morda zdaj minila. Stari ljudje še ne pomnijo take jeseni, da ni bilo skoraj moč spraviti poljskih pridelkov pod streho. Nekateri so še pozno novembra spravljali krompir. Ajdo smo morali kar na nedeljsko popoldne ukrasti pod streho. Ljubi Bog nam ne bo zato zameril. Ajda se pri nas še vsako leto dobro obnese; seveda jo tudi divjačina precej pogazi in pozoblje. Opustili pa ajde ne bomo, sicer bi bile čebelnice žalostne. Čebelnjakov je tu v okolici precej in so vsi natlačeni z velikimi, pa tudi z malimi panji. V prejšnjih časih so kmetje veliko ajde sejali in žanjice so jo lepo v snope povezale in fantje so večkrat zapeli:

„Na Koroškem je fletno,
kjer ajda zori;
eno dekle jo žanje,
jo rok'ca boli.

Tri dni jo je žela,
tri snope je ima;
na roke pogleda:
vse žuljave ima.

No sedaj je pa seveda novi čas in marsikatera dečva se fantu odreže:

Ne bom se možila na visoke gore,
ne bom je nosila na glavci vode.
Ne hodi za mano, ne boš me dobil,
sem tistega fanta, ki je avto dobil,
tralala, pip ...!

vsak na svojem mestu, povsod hranijo dediščino svojih staršev: vero in materin jezik. Dom jim ostane zatočišče v veselju in žalosti.

Srečne smo, da izhajamo iz takih domov. Srečne, da se moremo za družinsko domačnost pripravljati v zavodu, ki nas vzgaja in izobrazuje za verne matere. Ves pouk je v to usmerjen. — Vernost pa tudi dejansko izvajamo. S skupno jutranjo molitvijo in sv. mašo, če se je hočemo udeležiti, posvetimo svoje vsakdanje delo. Verouk in nedeljska pridiga nam kažeta pot za življenje z Bogom. Razne cerkvene slovesnosti — farni in domači misijon, ki nam ga je s posebnimi nagovori omogočil misijonar iz Kanade, krst šestletnega dečka v domači kapeli — nas družijo v katoliško občestvo. Verski filmi in odrske prireditve nam odgrinjajo versko bedo v drugih delih sveta in odpirajo srca karitativnosti. Proseči zamorček na puščici nas gane, da mu damo vsaj nekaj grošev. Nočemo, da bi nas mačk iz vrtca v dobrotelnosti prekosili. — Skratka, priložnosti za materinsko šolanje v verskem duhu nam ne manjka.

izenačiti Južne Tirolce, sami pa počenjajo isto s Koroškimi Slovenci, se čudim logiki avstrijskih časopisov oziroma nelogični in dvojni morali. Eno imajo zase — to je: nad Nemcem se ne sme nihče pregrešiti, nad drugim narodi pa se sme vsak. Mislijo: „Mi Nemci smemo vse, tudi narodnostno zniževati v svoji deželi, ker je to prav za našo državo, Italijani pa delajo nam grozno krivico“. Tako mišljenje skriva smisel: „Mi smo nekaj več kot Slovenci, več kot Italijani“. Mar ni to isto kot Hitlerjev nauk o „Herrenvolku“ in „Herdenvolk“?

Če bi to stališče zastopali samo ljudje, ki se nacist in ne dajo nič na Boga, bi se človek ne čutil. Da pa zastopajo enako stališče tudi „dobri kristjani“, ki bi morali vedeti, da pred Bogom ni ne Grka, ne Rimljana, ne Italijana, ne Avstrijca ali Nemca, ne Slovenca, marveč, da smo vsi enaki, se človek čudi. Če pa zastopajo omenjeno stališče tudi duhovniki, pa niti strmljenje več ne zadošča! „Pravični živi iz vere“, jih uči psalmist. Zgleda pa, da mislijo: „Seveda, kadar tebi koristi! To zahteva od drugega, od sebe pa ne!“

Bodimo dosledni! Morala je za vse, krščanska načela veljajo za vse! Govorijo o združenju Evrope, a komaj čakajo, kako bi druge narode uničili in naredili za Nemce. Mar ne? Obsojajo Hitlerja in nacizem, sami pa se držijo onih načel, ki so le njim v prid!

Kako pa v Št. Rupertu?

Po dobrem mesecu našega skupnega življenja se oglašamo gojenke šentrupertske gospodinjke šole vsem, ki se zanimajo za naše izobraževanje v kuharski, šiviljski, gospodinjki in drugih domačih umetnostih.

V začetku se nam je zdel naš novi dom mnogo prevelik. Jaz sem vedno mislila, da se bom zgubila v tej veliki hiši. Pa kmalu je ta občutek minil in sedaj se počutimo tu že doma. Gojenke smo iz raznih krajev Koroške. Prvi dan smo se le radovedno opazovale druga drugo, sedaj smo pa že velike prijateljice. Malo smešno se mi je včasih zdelo, če je katera kaj drugače povedala kot pri nas doma, a zdaj smo se tudi na to že navadile.

Četudi zvonec že ob petih zjutraj kliče skupino kuharic in skupino, ki je pri gospodinjstvu, vse prizadete le veselo skočijo iz toplih postelj, da pripravijo pravočasno zajutrk in uredijo vse potrebno pri živini. Samo skupina šivilj še lahko malo potegne, dokler jih sestra ne zbudi.

Skoraj vse se udeležimo sv. maše v farni cerkvi, kjer se v molitvi spominjamo zlasti vas, dragi starši, da bi vam dobri Bog bogato poplačal vse, kar ste nam dobrega storili.

Doma nas prijetno vabita dišeča polenta in kava, ki so nam jo pripravile naše mlade kuharice. Nato brž vsaka na delo in vsa hiša je v trenutku osnažena.

Na glas zvona se zberemo v učilnici, kjer se učimo vsakovrstnih predmetov, največ seveda vzgojeslovja. Tudi verouka in petja se vedno veselimo.

Po pouku se zopet razdelimo v tri skupine: kuhinjsko, šivalno in gospodarsko. Kako nam tekne po delu južina, ki smo si jo same pripravile. Bog daj veliko takšnih kuharic, pa ne bo več toliko zakonskih čolčev, saj pravi pregovor: »Ljubezen gre skozi želodec«.

Tudi popoldne posvetimo prve ure pouku. Vesele smo, da si bomo pridobile precej znanja naše mile matere slovenske govorice.

Prehitro nam minevajo dnevi. Kako prijetno nam je po večerih, ko sedemo k ročnemu delu in ob njem kaj lepega beremo ali si zapojemo domačo pesmico.

Tako preživljamo dneve v zadovoljstvu, saj nam poje srce: »Kaj ne bila bi vesela svojih pomladanskih dni...«

Danica iz Globasnice

Ocena filmov - dober svetovalec

V pičlih 60 letih si je film osvojil svet. Je v resnici mlada umetnostna panoga, a je tudi umetnostna panoga, ki je velikega pomena predvsem za mladino. Film sam na sebi ni ne dober ne slab. Človek je, ki ga napravi dobrega ali slabega. Zato poznamo dobre in slabe filme.

Film zahteva močne kino-obiskovalce! Telesna moč je za vsakogar dobrota. A življenje ne rabi samo močne roke, marveč tudi močnega duha. Duševno močna je tista mladina, ki zna razlikovati, kakšno vrednost ima ta ali ona stvar, tudi film. Duševno močna je tista mladina, ki se zna obvladati tudi pri kino-obisku. Duševno močna je mladina, ki se ne da voditi po okusu množice, marveč ki se trudi sama presojati tudi na področju filma.

Katoliška filmska komisija za Avstrijo nudi kino-obiskovalcem veliko pomoč. V »Našem tedniku« berete ocene kino-programov za Borovlje, Št. Jakob, Velikovec in Pliberk. Morda se zanje doslej niste dovolj zanimali. In vendar so te ocene pisane in tiskane prav za vas. Vsak obiskovalec kino-predstav potrebuje svetovalec, ki mu pred predstavo pove, kateri film naj si ogleda in katerega ne. Tak svetovalec je ocena Katoliške filmske komisije. Kdor te ocene prebira in se po njih tudi ravna, se mu ni treba bati, da bi mu bilo kdaj žal za čas in denar, ki ga je dal za kinovstopnico.

Vsak katoliško prepričan človek rad pomaga, da se te ocene čimbolj razširijo. Bilo bi morda primerno, da bi te ocene ponatiskovali ne le »Naš tednik«, marveč tudi drugi listi. Prav je, da se katoliške filmske ocene izobesijo. To je lepa in plemenita naloga naše mladine.

NAZNANJAM, da sem odprl čevljarsko delavnico v Celovcu, na Hubertus Str. 65, (Waidmannsdorf)

Čevljarski mojster Gustav Stare

Vsi Slovenci srčno vabljeni!

Z A M L A D I N O I N P R O S V E T O

Božična igra „VRNITEV“ na naših odrih

Kakor je pričakovati, da za pustni čas pripravimo svojim gledalcem veselo in zabavno igro, tako je primerno, da za božične praznike igramo igro, ki naj je povezana vsebinsko ali vsaj okvirno z božičnimi prazniki. Pri naših društvih je to že nekako ustaljena navada, kar je hvalevredno.

Med tako imenovanimi božičnimi igrami so znane in pri nas mnogo igrane sledeče igre: Ksaverja Meška »Gobavi vitezi«, Dikensova »Čvrček za pečjo« in J. Vombbergerjeva »Vrnitev«. Poleg tega imamo še nekaj duhovno-božičnih iger kot so: »Trije kralji«, Šuster-Drabosnjakova »Pastirska igra«, katero smo slišali letos v celovski radiooddaji, in božična spevoigra »Slovenski božič«, katerega smo imeli priliko gledati lansko leto.

Kot je bilo javljeno, je v letošnjem božičnem času pripravila mladina iz Vogrč, iz Št. Janža in iz Dobrle vasi božično igro, katero je napisal znani slovenski dramatik iz časa po prvi svetovni vojni Jože Vombberger. Je to mnogo igrana ljudska igra, kateri je pisatelj dal božični okvir in se imenuje: »Vrnitev«. V igri prikazuje pisatelj v zelo lepem jeziku in v izvrstni dramatski obdelavi problem povratnika iz vojnega ujetništva po dolгих letih tujpljenja in hrepenenja po domu, kjer ga pač čaka najhujša preizkušnja. Dejanje se razvija takole:

Na Zaplazu gospodari mlad kmet Hanzej z dobro mlado gospodinjjo Agato, katero pa je naskrivaj ljubil tudi hlapec.

Izbruhnili je svetovna vojna in oba, gospodar in hlapec sta bila vpoklicana na rusko fronto. Ob naskoku sovražnikov je Peter izrazil ugodno priliko in zahrbtno napadel gospodarja Hanzeja, ki je obležal na fronti. Peter pa se je z drugimi vojaki umaknil. Prepričan, da je Hanzej ubit, je Peter, vrnivši se iz vojske nepoškodovan, dokazoval Agati, da je njen mož Hanzej padel v bojih z Rusi, kar je sam videl. Toda Agata je ljubila le Hanzeja in srce ji je govorilo, da se bo še vrnil. A leta so potekala, od moža ni bilo nobene sledi, posestvo pa je propadalo, ker mu slabotna Agata ni bila kos. Vse to jo je privedlo do privoljenja in se je poročila s Petrom. Od takrat se je vse spremenilo na Zaplazu. Blagostanje je vladalo na kmetiji in tudi troje otrok je osrečevalo življenje na Zaplazu. Toda Agata je bila s srcem še vedno zvesta prvemu možu in je dnevno pred njegovo sliko prižigala lučko. To je sicer Petra peklo, toda zatajil je v sebi tudi to.

Na božični večer je na Zaplaz prispel tujec; svetonočnega popotnika so sprejeli na Zaplazu, saj je to sveta dolžnost. Ta popotnik je bil Hanzej, ki se je po petnajstih letih vračal iz ruskega ujetništva. Pri tem nastane v njem boleče vprašanje, ali na Zaplazu še sploh mislijo nanj, ga še sploh marajo in kdo je pravi mož in pravi gospodar Zaplaza...

Problem reši božja previdnost, ki dopusti, da postane žrtev zahrbtnega napada sam Peter, ki je ponovno hotel ob prepadu uničiti Hanzeja.

Iz filmskega sveta:

TUDI ANGEL NI TAKO ČIST
(»Kein Engel ist so rein«)

V Dobrli vasi bodo na Silvestrovo in na Novega leta dan vrteli na filmskem platnu v kino-dvorani zabavni film nemškega izvora iz leta 1959. Režiral ga je znani režiser Wolfgang Becker. Imenuje se: »Tudi angel ni tako čist«.

Splošna ocena filma je radi pomanjkanja umetniškega okusa in ponarejenega humorja slaba. Vsebina pa je sledeča: Mala Tereza je zelo vestna misijonska sestra »Rešilne armade«. V svoji naivnosti in gorečnosti je zašla v družbo peterih malovrednežev. Najmlajši med temi mladimi potepuhi je bil sin bančnega ravnatelja. Bil je pod dobrim vplivom male Tereze in je kmalu pokazal, da je v njem še mnogo dobrega. To je tudi očeta nagnilo, da je svojemu sinu-potepuhu odpustil njegove pustolovske podvige in končno tudi privolil v zakon z malo Terezo. Ostali štirje vagabundi pa so šli naprej svojo pot pustolovščin. — Filmsko dejanje se prepleta z mnogimi dovtipi in komedijami, ki pa prehajajo večkrat v neokusnost, zlasti v prizorih v zvezi z bogoslužjem in krščanskim poslanstvom karitativne »Rešilne armade«, katere članica je mala Tereza.

Film je državna komisija ocenila z oznako: »za mladino prepovedan«; katoliška filmska ocena pa film dovoljuje le odraslim in še tem s pridržkom; to se pravi, da naj katoličan tak film ne gleda.

ZNANKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Bistrica v Rožu: Sobota, 31. 12.: Die verfluchte Hochzeitsnacht (IVa). Veseloigra. Radi brezobzirnosti ni priporočljiv. — Nedelja, 1. 1.: Geh' mach dein Fenster auf (III). — Sreda, 4. 1.: Der Mann aus Arizona (IV). Napet kriminalni film z divjega zapada. — Petek, 6. 1.: Magdalena (IVa+).

Borovlje: Sobota, 31. 12.: Natürlich die Autofahrer (III). Dobrovoljna veseloigra.

Dobrila ves: Sobota in nedelja, 31. 12. in 1. 1.: Kein Engel ist so rein (IVa). Komedia z nepristnim humorjem.

Miklavčevo: Sobota, 31. 12.: Frauen sind für die Liebe da (IVa). Brezokusna burka.

Sinča ves: Sobota, 31. 12.: Alt Heidelberg (III). — Nedelja, 1. 1. 1961: Der Schinderhannes (IVb). Drama v razgovorih groba.

Iz Vogrč poročajo

Z božično igro »Vrnitev« se je vrnila igralska sezona na naš oder. Pa tudi igra sama se je po tridesetih letih zopet vrnila k nam. Ko jo je pred tridesetimi leti napisal slovenski dramatik Jože Vombberger, je takoj nastopila zelo uspešno pot preko naših odrov. Leta 1930 so jo igrali v Šmihelu in kmalu nato v Vogrčah. Zelo dramatsko, napeto je obdelan slučaj, ko se po 16 letih vrne vojni ujetnik iz Rusije in najde svojo ženo že drugi poročen. Domov pride prav na svetonočni večer in ga sprejmejo kot svetonočnega ubožca. Ko pa spozna ves položaj, hoče na Božič zopet kot nepoznan oditi proč, toda zgodi se nekaj povsem nepričakovanega.

Prišla je druga svetovna vojna, vračali so se vojni ujetniki in še so pogrešani in zato je tak slučaj še vedno mogoč. Zato je

Napačna razlaga programa Katoliške mladine

Tržaški »Primorski dnevnik« je 22. dec. poročal o obnem zboru Zveze slovenske mladine v Celovcu. Ko govori o govoru dr. Apovnika, pravi, da je ta dejal o programu Zveze naslednje: »Naš program, naše delo se nekoliko razlikuje od programa in dela katoliške mladine. Borimo se in delamo za boljše pogoje, za priznanje naših pravic, medtem ko program katoliške mladine zanika tuzemsko življenje, sprejema stanje kot pač je in ima svoj cilj v plačilu v onostranstvu.«

Tako razlaganje programa naše katoliške mladine, naj ga razlaga že poročevalec omenjenega lista ali pa omenjeni govornik, je zgrešeno.

Program katoliške mladine nikakor ne zanika tuzemskega življenja. Nasprotno, to življenje — tu na zemlji — ga zanima, zanima ga mladostno življenje fantov in deklet, ne pred desetletji, ampak danes in v bližnji bodočnosti. Katoliška mladina stremi za tem, da ostvari sebi in svojim tovarišem, svojim sovrstnikom tako zemeljsko življenje, ki bo vredno človeka, ki bo vredno dostojanstva, ki ga človek ima. Še več, program katoliške mladine hoče tako življenje, v katerem bodo imeli mladi možnost izvršiti svoje poslanstvo in svojo nalogo.

Št. Jakob v Rožu: Sobota 31. 12.: Wirtschaftswunder bei Nacht. — Sobota, 31. 12.: Verlobung in der Badewanne. — Nedelja, 1. 1. 1961: Die grosse Chance (III). Jazz in Schlagerfilm. — Torek, 3. 1.: Stockholm, 2 Uhr nachts (VI). Gangsterski film. Primitiven nemoralen film.

Naše prireditve

KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO
»DANICA«

iz Št. Vida v Podjuni vabi na kulturno prireditev na Novo leto, dne 1. januarja 1961 ob pol 3. uri pri Voglu v Št. Primožu.

Spored:

1. Pojeta mešani in moški zbor iz Št. Vida.
2. Veseloigra »Paštetar«.
3. Prvi nastop instrumentalnega tria »Korotan«.

Prisrčno vabijo pevci in igralci!

Farna mladina v Št. Janžu priredi na praznik sv. Treh kraljev — 6. januarja 1961 božično igro:

»VRNITEV«

ob 7. uri pri Tišlerju v Št. Janžu.

Ker je igra zelo pretresljiva, ste vabljeni, da se je udeležite!

„Ali že veste?“

Najbolje kupite pri

LODRON-u“

Zato si nabavite zavese, preproge, žimnice in odeje le v strokovni trgovini

Lodron

VILLACH, Lederergasse 12

vrnitev igre »Vrnitev« popolnoma upravičena, zlasti ker je dramatsko izredno lepo obdelana in se napetost povečuje od začetka do konca.

Na praznik sv. Štefana jo je nam podala naša igralska družina. Za našo malo faro je to že dogodek in uspeh za sicer majhno število igralcev. Igra je bila zelo dobra, da moremo igralcem le čestitati. Seveda je treba upoštevati, da so razen dveh le novi igralci, da so nekateri malo nervozni, da kak stavek uide. Glavno tezo igre so nosili: Agata, ki niha med prvim možem, ki ga je res ljubila, in med drugim, ki ga je radi gospodarstva poročila (Kotnikova Gusti), potem njen drugi mož, gospodar Peter (Gašparjev Hanzej) in pa vračujoči se prvi mož, svetonočni ubožec Hanzej (Olipov Mihej). Tem trem se res spodobi priznanje, da so dramo dvignili na višino in gledalce pritegnili z vso pozornostjo. Pohvale pa zaslužijo tudi ostali.

Tokrat je bila farna dvorana premajhna za vse obiskovalce od blizu in daleč. Bolje bi bilo, da bi igro dvakrat uprizorili.

Božična igra je bila za nas res pravo božično darilo, ki nam je prineslo kulturni užitek in nam v pretresljivi sliki na vojsko in njene posledice tembolj pokazalo vrednost božične blagovesti: »... in na zemlji mir ljudem!«

go, ki jo po božji Previdnosti imajo tu na zemlji.

Napačna informacija o razpoloženju naše katoliške mladine je, če kdo pravi, da sprejema stanje, kot pač je. Naša mladina stanje sicer ugotavlja in si kliče v spomin, kakšno stanje bi moralo biti med nami po božjih in naravnih pravicah. Nato pa se z vso mladostno silo podaja na delo za spremenitev današnjega stanja. Hoče po svojih močeh in možnostih oblikovati na naši zemlji novo, drugačno in boljše življenje.

Da ima slovenska katoliška mladina svoj cilj »v plačilu v onostranstvu«, to pa deloma drži, če to prav razumemo in prav pojmuje. Naša katoliška mladina je verna. Naša mladina je prepričana, da s smrtjo ni vsega konec. Ona veruje, da je človek nekaj več kot žival ali motor, ki se pokvari in je konec z njim. V tem je vredna naslednica naših dedov in pradedov, ki so živeli v tej veri in ki so nam očuvali svojo milo govorico in lepe slovenske navade. V tem gre po poti naših narodnih voditeljev v preteklosti. To prepričanje ji daje zagon, in sicer vse večji zalet v mladostni borbi in večjo požrtvovalnost, kot pa jo je zmogel tisti, ki samo šteje, koliko let bo mogel uživati to borno življenje, dokler ga ne bo konec.

Če je mišljenje pri Zvezi slovenske mladine res tako, kot poroča gornji članek, potem je prav, da je naša mladina na jasnem. Program ene in druge Zveze se ločita v tem, da ena krščansko gleda na svet in na življenje, druga pa gleda na svet brezversko, samo enostransko, namreč tostransko.

Trg s klavno živino: da ali ne?

V zadnjem času so spet načeli vprašanje, ali naj ustanovijo na Koroškem trg za klavno živino ali ne? Mišljen je seveda javni uradni trg z gotovimi obveznostmi in vezami kot na primer že obstoječi trgi te vrste v večjih središčih, predvsem na Dunaju. Podobne trge kot je dunajski, ki je odločujoč za oblikovanje cen in položaj prodaje v vsej Avstriji, imamo tudi v Wiener Neustadtu, Linzu, Grazu, Salzburgu in Innsbrucku. Živina, ki je bila poslana na tak trg za klavno živino, iz veterinarsko-higijenskih vzrokov ne sme tega več zapustiti živa. To je že prva neprijetna obveznost, ker je s tem odvzeta dobavitelju vsaka možnost, da bi ob slabih cenah lahko umaknil svojo živino s trga. Potrebni so tudi hlevi za živino, ki je bila poslana na trg in živino, ki je ostala. To zahteva seveda spet osebe ter večjo ali manjšo upravo in nadzorstvo. Posebno učinkovit je tak trg tedaj, če je predpisano, da morajo priti sem vse živali, ki jih menijo zaklati v tem mestu in ostanejo dobave izven tega trga omejene na zakole izven mestnega področja, a jih je zavoljo veterinarskega pregleda tudi treba prijaviti.

Naslednja možnost je olajšanje odvijanja trgovine z ustanovitvijo tržne blagajne, preko katere gredo vsa plačila: na ta način je dana večja gotovost dotoka denarja za prodajalca in pa brezhibno nadzorstvo poteka trga in gibanja cen.

Na Koroškem nimamo takih trgov za klavno živino. V vseh večjih krajih pa so javne klavnice, kjer mesarji ali trgovci svojo kupljeno živino sami koljejo ali dajejo klati.

Že pred leti je kmetijsko ministrstvo dalo pobudo za ustanovitev trga za klavno živino na Koroškem. Takrat je šlo za točno ugotovitev presežkov klavne živine za izvoz. V Linzu, Grazu in Salzburgu je v navadi nekaka avtomatika.

Mesarji krijejo svoje potrebe; kar preostane, lahko izvozijo. To je na prvi pogled zelo privlačno. Vendar se je kmalu pokazalo, da so prignali na trg živino od daleč le, da so dobili dovoljenje za izvoz.

TRŽNO POROČILO: 22. 12. 60

Koroška je izvozila 168 glav goveje živine v Italijo ter poslala 38 reagentov iz Zgornje Koroške na Dunaj. Cene so ostale neizpremenjene. Voli stanejo (na kmetiji) kg žive teže od 10.— do 11.— šil., prav tako bik. V izjemnih slučajih dosežejo tudi 11.50.— Telice: 9.— do 10.50, krave od 7.— do 9.— šilingov.

Prašiči za zakol stanejo na kmetiji po kakovosti kg žive teže od 11.50 do 12.— šil. 200 prašičev so iz Koroške poslali na Dunaj in Wiener Neustadt.

Živi oddojki stanejo na celovškem trgu kg od 16. do 17.— šil. Ponudba telet za zakol krije povpraševanje. Kilogram žive teže stane od 13.— do 14.— šilingov.

V Italijo so izvozili v preteklem tednu tudi 24 konjev in 8 žrebet. Sveža jajca stanejo na trgu v Celovcu na drobno 1.50 jajce.

S SEJMA V FELDKIRCHNU

Na sejmu plemenskega goveda pingavske pasme v Feldkirchnu 16. 12. 60 je bilo pripeljanih 97 bikov. 92 je bilo licenciranih. Prodali so jih 71. Od 50 krav, ki so bile naprodaj, so jih prodali 44. Kakovost bikov je bila povprečno dobra, krave pa so bile nadpovprečne kakovosti. Pri telicah pa kakovost ni bila izravnanja. Biki II-b razreda so v povprečju dosegli 16.927 šil., najvišja cena 22.800.— šil. Biki III-a razreda: 8159.— šil. in en bik III-b razreda 6300.— šil., krave 7495.—, telice II. razreda 6825.—, telice III. razreda 6024.—. Kupci so bili iz Koroške, Vzhodne in Južne Tirolske.

Tečaji za minerje

Okrajna kmečka zbornica Velikovec namerava ob zadostnem številu prijavljencev prirediti konec januarja tečaj za minerje. Prijaviti se je treba najkasneje do 31. 12. 60. Tečaj bo trajal 5 dni. Udeležba stane od 200.— do 250.— šilingov. Interesenti, ki morajo biti stari najmanj 20 let, naj naslovijo prijavo na Okrajno kmečko zbornico v Velikovcu in ji priložijo uradno zdravniško potrdilo ter policijsko navedbo imena, priimek, kraj rojstva in bivališče.

in jo, če so imeli za to že prej odjemalca, ponudili le navidezno domačemu trgu. To je povzročilo le nepotrebne stroške. Če pa je bila kupčija slaba, so morali živino spet voziti domov, kar ni bilo le v breme, ampak je tudi nasprotovalo veterinarskim določilom. Končno so se pa tudi kupci iz inozemstva pritožili, češ da se morajo zadovoljiti s tu neprodanim ostankom, medtem ko lahko sklenejo v drugih državah dolgoročne pogodbe. Ob času slabega povpraševanja, ko je treba vsakega kupca loviti, je taka tržna avtomatika velika zapreka za uspešno trgovanje.

V zadnjem času so tudi potrošniki predlagali ustanovitev trgov za klavno živino na Koroškem. Povod za to je bila ugotovitev, da v klavnicah padajo cenam za govedo in svinje cene mesu niso padle, ampak so celo še poskočile. Trgi s klavno živino naj bi omogočili boljše kontrolo cen. Živinorejski strokovnjaki pa ta način za doseg omenjenega cilja odklanjajo, ker se jim ne zdi primeren. Ti mali trgi s tedenskimi potrebami le nekaj glav živine so vse preveč odvisni od premnogih krajevno pogojenih slučajev, da bi mogli vplivati na cene in tržni položaj. To velja celo za celovški trg, katerega krajevne po-

trebe ne zadoščajo za vzdrževanje potrebnih tržnih naprav in ne morejo vplivati na razvoj cen na Koroškem.

Ob upoštevanju vseh prednosti, ki jih nudi osrednji trg za klavno živino, je treba priznati, da na Koroškem manjka nekaj bistvenih predpogojev. Nimamo izrazitega središča ali velike potrošnje, kot je to primer v krajih, ki vzdržujejo trg za klavno živino. Salzburg ima izreden položaj zavoljo ugodnih prometnih razmer in dobavnih področij v zapadnih avstrijskih pokrajinah.

V znaku pomanjkanja delovnih moči v kmetijstvu kmet ne more biti direktni dobavitelj takega trga. Poslužiti se mora v ta namen trgovine, ki ima svoj krog odjemalcev in ki smatra javno tržišče za nepotrebno podražitev. V hlevih klavnice ima možnost zbrati nekaj živine in jo tam staviti na voljo. V Celovcu je Zveza zadrževalnica postavila prodajni hlev poleg klavnice. Ta hlev je na razpolago tudi trgovcem in ga obiskujejo celovški mesarji. Ker omejitvam, ki bi jih ustanovitev trga za klavno živino prinesla, ne bi sledilo dovolj prednosti takega trga, je vprašanje ustanovitve trga za klavno živino na Koroškem zelo sporno.

Ali se izplača dokupiti umetna krmila?

Poleg umetnih gnojil je močna krma uspešno sredstvo za povečanje proizvodnje in izboljšanja kakovosti v živinoreji, s katero na kmetiji požlahtimo razne rastlinske pridelke. Od teh tako zvanih močnih krmil pa ne moremo vseh direktno pokladati živini kot krmo, ampak jih mora pred tem industrija predelati ter jih zmešati, da tako izpopolni vrednost krme z drugimi krmilnimi snovmi in dodatki. Na trg pridejo taka krmila pozneje kot tako zvana mešana krma. Izdelovalci ji dajejo najbolj fantastične oznake, ker zakon o krmilih to dopušča. V prvi vrsti priporočajo tako krmo za prašiče in kmetje radi segajo po njej, ker jim brez dvoma prihrani mešanje in jih v praksi obvaruje pred napakami pri mešanju krme. Kmetijstvo se torej rado okorišča s prednostmi, ki jih nudi industrijsko izdelana mešana krma in dandanes ni več veliko rejcev prašičev, ki ne bi uporabljali vsaj enega teh krmnih koncentratov.

Žal pa cena, ki jo je često treba plačati za take mešanice, nikakor ne odgovarja vrednosti krme v takih proizvodih.

Kmetje morajo zato posebno pri kupovanju beljakovinskih koncentratov izre-

dno paziti. Prav sedaj, ko je položaj na trgu s prašiči nezadovoljiv in so cene padle, bi moral vsak kmet pitati prašiče tako rekoč s svinčnikom v roki!

Na kaj naj najbolj pazi? Paziti mora, da noben beljakovinski koncentrat ne bo stal več kot njegov najdražji sestavni del. To je razvidno z listka, ki mora biti na vreči. Skoro neverjetno se sliši, da imamo še vedno slučaje, ko plačujejo kmetje za 1 kg beljakovinstega koncentrata več, kot pa dobijo za 1 kg žive teže prašiča na trgu. Tako nesramno visoke cene seveda vplivajo na proizvodne stroške pri pisanju prašičev. Preudaren kmetovalec si kaj takega pač ne more dovoliti.

Visoke cene teh krmil pa ne izvirajo iz kake posebne vrednosti krme v teh krmilih, ampak so krive temu dolge poti od proizvajalca do kmetije.

V bodoče bo moral torej vsak kmet pred nakupom umetnih krmil dobro premisliti, kaj še primanjkuje njegovi doma pridelani krmi, da bo pravilno izrabil njeno krmno vrednost ter nakupil tudi krmna sredstva kot umetna gnojila brez obilice posredovalcev.

Kaj mora vedeti gostiteljica

● Ob prazničnih dneh naj bo praznična tudi miza! Ne bomo je samo obložili z dobrotami, ampak gledali tudi na to, da bo miza primerno pogrnjena in dobrote na njej lično servirane.

● Za slavnostna kosila in večerje je še vedno v navadi bel prt, ki naj sega enakomerno čez mizni rob kakih 20 do 25 cm. Kadar pa serviramo samo kavo s pito ali pecivom, tedaj pa ustreza tudi prt pastelnih barv ali pa angleška garnitura malih prtčev, ki jim pravimo tudi »set«.

● Prtiči ali serviete so za večje slavnosti enaki prtju. Za domače priložnosti pa ustrezajo kar papirnati v skladni barvi s prtjom.

● Od miznega roba odmaknemo krožnike za 2 cm in če je le mogoče 60 cm naražen, da bo gost udobno sedel. Navadno je na mizi že velik, plitev krožnik, na katerem stoji običajno tudi že jušni ali manjši za začetno jed. To je seveda odvisno od jedilnega lista. Levo od plitvega krožnika postavimo manjšega za solato.

● Priporočljivo je, da je za gosta najprikladnejše in da samo seže, pa že ima pravega v roki. Zato naj bo nož na desni, vilice na levi od krožnika, žlica pa naj leži ali desno ob nožu ali pa za krožnikom, obrnjena z ročajem proti desni.

● Kozarci naj stoje desno od krožnika, nekaj cm od konca noža.

● Prtič položimo lahko na krožnik ali na levo od krožnika. Umetno zloženi niso več v modi in so tudi nehigieni. V vsakega denemo lahko košček kruha, lahko pa denemo kruh tudi na krožnik za solato.

● Namizni okras mora biti nevsiljiv. Za božične praznike olepšamo mizo z zeleno vejico jelke, za zadnji dan v letu je pa tudi miza lahko bolj živahna.

● Pijače natakamo od desne, jedi, ki jih gost sam vzame, pa ponudimo od gostove leve strani, da mu je desna roka svobodnejša. Posodo odnašamo z gostove desne strani.

Pijače za Novo leto

ZA VELIKE GOSTE

Novoletni punč: 25 dkg sladkorja, 1 liter vode ali močnega čaja, sok dveh limon, 1 liter rdečega vina, ¼ do ½ litra ruma.

Sladkor denemo v večji lonec, v katerem ne kuhamo mastnih jedi. Polijemo ga z vodo in pustimo, da se stopi, nato tej mešanici dodamo še sok obeh limon, prilijemo vino in rum ter dobro premešamo. Lonec postavimo v večjo posodo z vrelo vodo, kjer naj se pijača segreje, da bo vroča. Serviramo jo v kozarcih.

Ananas bovla: Konzerve ananasa so za vsakdanjo rabo predrage, za novoletne dni pa poskusimo narediti bovla, ki je izvrstnega okusa.

Ananas, ki je vložen v kolobarčkih, razrežemo na četrtine. Prilijemo mu tudi ves sok, liter lahkega belega vina in dodamo sladkorja po okusu. Vse skupaj dobro zmešamo in pustimo pokrito nekaj ur na hladnem. Šele, preden bovla serviramo, ji prilijemo liter ohlajenega sifona, lahko pa tudi mineralne vode.

ZA MALE GOSTE

Bela limonada: 30 dkg sladkorja, sok treh limon, ½ litra sadnega soka, 1 liter mleka. Če pa pripravljamo to pijačo za odrasle, vzamemo namesto sadnega soka lahko belo vino.

Sladkor in limonin sok zmešamo in pustimo, da stoji tri ure, nato prilijemo temno sadni sok in nazadnje še vrelo mleko. Pijačo precedimo skozi precej gost prt in jo postavimo v vročo vodo, da se pogreje.

Ananas z mlekom: Na četrto litra mleka vzamemo dva kolobarčka seseklanega ali pretlačenega ananasa, nekoliko njegovega soka iz konzerve, žlico limoninega soka, sladkorja po okusu. Vse skupaj dobro stepemo z metlico ali pa zmiksamo. Nalijemo v kozarce in postavimo na hladno. Preden serviramo, dodamo na vrh pijače še kupček stepene smetane.

Oskrba rastlin med zimskim počitkom

Vsaka rastlina ima naravno pravico do zaslužnega odmora. V tem času počiva vegetacija, v mnogih primerih odpadejo listi ali pa nam rastlina kako drugače nakazuje svoje potrebe po odpočitku.

Rastline na prostem dosledno sledijo časovnemu ritmu. Z raščo pričenjajo spomlad in z njo prenehajo v pozni jeseni. Kako pa je s sobnim rastlinstvom? Tudi pri teh rastlinah se v glavnem pojavlja isti pojav, posebno pri tistih vrstah, ki jih spomlad prenesemo na prosto, kjer v dvojni meri občutijo vse učinke kisika in sonca.

Večkrat se dogaja, da nam rastline, ki so počivale od septembra do novembra, pričeno po premetitvi v toplih prostorih ponovno brsteti, kot da doživljajo novo pomlad. Prav tako se večkrat dogaja z rastlinami, ki smo jih nakupili v tem času v cvetličarnah in ki so prispele v prodajo naravnost iz rastlinjakov. Tudi te nadaljujejo v zaprtih prostorih z raščo, daljšajo se in poganjajo liste.

Kako naj ravnamo s temi rastlinami? Predvsem jih ne gnojimo z gnojili s takojšnjim učinkom, ampak jih od časa do časa poskropimo po listih s hormonskimi preparati in z neznatnimi količinami organskih gnojil. Organska gnojila učinkujejo le zelo počasi. Asimilacija poteka le postopoma in pripravljajo rastlini potrebne moči za spomladansko raščo. Organska gnojila, ki jih dobimo v semenarnah v zmleti obliki, polagamo sobnim rastlinam enkrat mesečno. Zemeljsko površje zrahljamo s posebno vrtno žlico, ki si jo nabavimo za majhen denar in tako poglobimo gnojilo.

Rastline pa, ki ne poznajo zimskega odpočitka, ki nas nasprotno razveseljujejo prav s svojo zimsko raščo in cvetjem, takim rastlinam moramo redno in skrbno sproti nadomeščati porabljene hranilne snovi. V ta namen uporabljamo gnojila s takojšnjim učinkom. Gnojimo jih vsak teden ali vsakih deset dni z zanesljivim celovitim gnojilom, ki je topljivo v vodi. Rastlinske lončke zalivamo s tekočimi gnojili tako, da tekočina ne sega do samega stebela. Zato zrahljamo zemljo samo tesno ob lončenem robu in tam tudi zalivamo.

Tako gnojenje izpopolnimo še z mesečnim gnojenjem z organskimi gnojili, kot smo malo prej svetovali za počivajoče rastline. Tudi vegetativnim sobnim rastlinam je nujno potrebno škropljenje listov z organskimi gnojili, ki poživljajo listno zelenilo.

Hoover Alfa-pralni stroji

Šivalni stroji, kolesa raznih znamk in nadomestni deli, mlini, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji najceneje pri

JOHAN LOMŠEK
Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Tečaji za molznike

9. januarja 1961 se bo pričel na molzniški šoli Koroške kmetijske zbornice na Osojskih Turah (Ossiacher Tauern) nov trimesečni tečaj za poklicne molznike. Tečaj daje tudi kmečkim sinovom in hčeram priliko, da se praktično in teoretično izobrazijo za molzniške pomočnike. Tečaj je brezplačen. Stroške krije Kmetijska zbornica. Prijave pošljite na Koroško kmetijsko zbornico v Celovcu (Landwirtschaftskammer in Klagenfurt, Museumgasse 5).

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

P o r o k a

Cerkovnikov Tonček in Robidova Micika sta bila ženin in nevesta. Včeraj so ju oklicali v tretje in danes ob desetih bo poroka.

Ura je odbila šele devet, vendar je tu in tam stopila marsikatera mladenka na prag ter zvedavo zrla proti vaški cerkvi, ali se že bližajo svatje.

Da ob takih prilikah poročenca mnogo kritizirajo, opravljajo in obrekujejo, je znano.

Resnici na ljubo in šentvidčankam na čast moram pripomniti, da so naša šentviška dekleta in ženske sicer večinoma poštene, tihe in miroljubne. Vendar pa kakor povsod, tako je tudi med njimi nekaj takih, katerim je opravljanje nad vse ljubo.

V obraz ti je sicer sladka ko med, a za hrbtom — gorje tebi! In cvet te družbe se je začel danes stekati ter krenil naravnost pod vaški zvonik, da zadostno napa-se svojo radovednost in da si obrusi jezi-ke nad novoporočencema.

Končno je vendarle napočil zaželeni čas. Iz rodne hiše, oddaljene par streljajev od cerkve, je stopila nevesta Micika ter se v družbi brata in sestre bližala cerkvi. Bila je čednega ter zelo resnega obraza. Črna svilen obleka, snežnobel venec na glavi — vse to ji je čudovito lepo pristajalo. Zrla je v tla, kakor bi hotela prikriti objokane oči.

Ko so dospeli do cerkovnikovega stano-vanja tik cerkve, je pristopil tudi ženin Tonček. Tudi on je bil črno opravljen, na prsih pa je imel belordeč šopek.

Lic je bil rdečih kakor rože, oči živih, skratka — Tonček je bil izredno lep, mla-denič.

Odkorakali so v cerkev.

Sedaj je zašumelo pod zvonikom kakor v panju.

»Joj, ali ste jo videle, kako se je pre-zvetno držala, kakor bi bila ona prva, ki je postala nevesta!« tako klepeče Letnarjeva Polona.

»Pa kako je bil Tonček gizdavl! Kakor bi hotel vsemu svetu pokazati, da je pri-ženil tisočake,« modruje mati Mehačka.

»I meni se pa to čudno zdi,« hiti Mi-hova Malka, »da ga je Micka hotela. Ona ima gotovo stotisočake in marsikateri po-sestnik ji je ponujal roko v zakon, toda vsakemu je odrekla. Na, tega pa gre jemati, ko se svoje hiše nima!«

»Ej, pa da bi že vsaj cerkovnik ne bil! Vsem gospodom se bosta morala klanjati, hlapca bosta vse žive dni,« pripoveduje Degljeva.

»Cerkev bo morala pometati —.«

»Spovednico bo pomivala —.«

»Pajčevine bo ometala, brrrr —«

»Ej, pa tale Tonček še prav nič trden ni,« ropota Radeckova Micka. »Lansko le-to je vedno hodil okrog zdravnikov.«

»Jaz bi ga že ne hotela,« pravi Suštarjeva

Franica, o kateri je bilo splošno znano, da ji je ženin Tonček že od nekdaj prav posebno všeč.

Kdo ve, kaj bi bile še vse nagrmadile na ubogi žrtvi, da se niso oglasili zvono-vi in oznanili, da se je pričelo cerkveno opravilo.

Druga za drugo se napotijo v cerkev, se-veda ne toliko iz pobožnosti kakor iz ra-dovednosti.

Kmalu zatem pa pridrdra dol iz Ljub-ljane izvošček z iskrim konjičem in lepo kočijo ter obstane po naročilu ženinevem pred cerkvijo. Odpeljal bo namreč novo-poročenca v Ljubljano, od tam pa pojdeti z vlakom na ženitovanjsko potovanje.

Ko mine cerkveni obred, stopita iz cer-kve najprej nevestin brat in sestra kot drug in družica, za njim pa prideta z roko v roki ženin in nevesta. Tiha sreča jima sije z obrazov.

Takoj zatem pa planejo iz cerkve lju-beznive nevestine »prijateljice«, gnetejo se okrog novoročencev ter jima z neizmer-no sladkimi besedami čestitajo in voščijo vse najboljše.

»Oj, Micka, veselim se tvoje sreče!« ji živahno govori Mihova Malika. »Bolje ti bo kakor ne vem na kakšnem gruntu, cerkovniška služba tukaj v št. Vidu nese lepe denarce. Poleg vsega tega se ti pa ne bo treba peči po cele dneve na soncu.«

»Toča ti ne bo pobila,« hiti Degljeva. »Suša tudi ne uničila,« skoraj kriči mati Mehačka.

»Gospa bo,« kima Letnarjeva Polona.

Na poti po bližnjem Vzhodu

3.

Mesto Haleb sem že poznal, je zelo lepo in moderno mesto z arabskim prebival-stvom in močno kolonijo Jermencev. Ti Jermenci so prišli v Sirijo v času strašne-ga pogroma, ki so ga izvršili Turki v prvi svetovni vojni. Jermenci so zelo kulturni, marljivi, dobri in sposobni trgovci in obrt-niki; imajo posebne šole, bolnice in druge kulturne ustanove. Med njimi ne boš na-šel beračev, ker si med seboj vzorno po-magajo.

Poslovil sem se od jugoslovanskega ko-lega in od prijatelja iz Tunezije ter sedel v omnibus, ki vozi proti Homsu. Vozili smo se po cesti proti jugu, proti Dimišku. Od časa do časa sem opazil kako tipično arabsko vas: kočje iz ilovice so kot krtine, kot okrogle piramide; je pa v njih prije-ten hlad v nasprotju z vročino zunaj. V omnibusu sem prišel v razgovor z neka-terimi arabskimi potniki. Obdarili so me z bonboni, cigaretami in sadjem ter si na vso moč prizadevali, da bi mi ustregli.

»Oh, Tonček,« zaropota Radeckova Mi-ca, »lahko si vesel. Tvoja Micika je vre-dna zlatega denarja, četudi bi ne imela nobenega krajcarja.«

»Bog vama daj srečo!« vzdihne Suštarje-va Franica.

»Da, da, Bog vama daj srečo!« kriče vse navzkriž.

Nvesta ni mogla vsem odgovarjati, če bi tudi hotela. Nalahko in komaj vidno je prikimovala. A še manj se je menil za njih čestitke ženin. Parkrat mu je zaigral krog ustien zaničljiv posmeh, češ, poznam vas, hinavke! Tembolj pa se je trudil, da je čimprej prišel z nevesto do kočije. Ko sedeta vanjo, skoči izvošček na kozla, na-kar oddirja čili konjič po bliskovo proti beli Ljubljani.

Sedaj so zborovalke pod zvonikom hitro spremenile svoje obraze in svoje besede. Med glasnim šumom, ki je nastal med nji-mi, so se čuli vzkliki:

»Hm, s kočijo se vozita, na starost bosta pa peš hodila!«

»Oj, ti prevzetnost!«

»Pa prepirala se bosta. Dobro sem vide-la, ko je ženin gredeč iz cerkve stopil čez cerkveni prag z levo nogo naprej. To po-meni kreg in prepir!«

»Ne bosta srečna, ne!«

Ura v zvoniku je odbila enajst ter opom-nila klepetulje, da je čas pripravljati kosi-lo. Razšle so se vsaka na svoj dom.

Prerokovanje klepetavih jezičnic pa se ni izpolnilo. Tonček živi s svojo ženko zelo srečno in zadovoljno in Miciki ni kar nič žal, da je vzela cerkovnika Tončka.

Manica Komanova

Pred novim letom smo.

Cesta je že gladka.

Je v tvoji hiši že

— »Družinska prat'ka?«

ki je sestajalo iz zelenega ližola, riža in solate, sem dal 40 piastrov (okoli 3 šil.).

Vsak tujec dobi na meji naročilo, da se osebno javi oblastem v 48 urah. Zato sem šel takoj drugi dan na muhazevo (okrajna oblast), da se prijavim. Šef policije je vse hitro uredil; princel je čaj in me vprašal, od kod sem in kaj delam. Malo sva se pogovorila, potem sem si pa ogledal arab-ski trg. Tu vidiš najrazličnejšo robo: žito, meso, začimbe, svilo, arabske obleke itd. Povsod je vrvež, barantanje in glasno pre-rekanje na tipično orientalski način. Ra-zen Arabcev vidite tam tudi pripadnike kurdskega naroda. Njihova govorica je po-dobna perzijskemu jeziku. Žene Kurdov ne nosijo feredže kot arabske žene; moške so na poseben način tetovirani in vedno oboroženi. Zelo so ponosni in za časa osmanskega sultanata so bili strah za turško vlado. V Turčiji, kjer jih je še da-nes mnogo v južnovzhodnih predelih, sko-raj nimajo narodnih pravic. Nimajo šol in pouka v materinskem jeziku. Turki da-nes zatirajo, da Kurdov ni, temveč da sa samo Turki.

V Homsu sem ostal dva dni, potem sem se odločil, da pogledam v Tedmor, malo oazo, kjer se vidijo razvaline starega kul-turnega centra Palmyre. Popoldne je od-peljal avtobus in vozil proti vzhodu, stal-no skozi puščavo. Povsod je videti le pesek, le v ozadju so planine. Tudi živali ni. Tu pa tam se vidi majhno selo s šotori bedui-nov. Na polovici pota smo se ustavili v malem selu, da so si potniki v mali krčmi pogasili žejo, ki je bila zelo občutna. Ce-sto šele gradijo; avtobus vozi po puščavi po samem pesku. Zdelo se mi je kot na morju, kadar je vetrovno. Arabski sopot-niki so bili do mene zelo vljudni. Dajali so mi jabolk, grozdja, harbuze, tobak, vse, kar so imeli. Razkazovali so mi planine in navajali njih imena. Ta cesta je že davno znana, saj je del velike magistrale za kara-vane in vodi iz Beyroutha preko Homsa in Tedmora do Deir ez-Zor na Evfratu, potem pa dalje preko Abu Kemala v Bagh-dad. Danes karavan ni več. Tovorni avto-mobili so nadomestili to staro romantiko.

Že v mraku je vozil avtobus mimo ruše-vin stare Palmyre. Videti je ogromen kom-pleks starega mesta, bivše dvore in palače, stare grobove in malo dalje skromno vas Tedmor. Tu so tipično arabske kočice, trgovinice in krčma ter Hotel Zenobia. Iz denarnih razlogov sem prenočil v ara-bskem prenočišču, kjer je stala postelja le 2 liri. Prej sem se pa še malo sprehodil med ruševinami, ki so bile v siju mesečine zelo romantične.

(Dalje na 8. strani)

Visoška kronika

22. Dr. Ivan Tavčar

»Prenočila sem pod božjimi zvezdami in prav hitro sem zaspala. In glej, v sanjah se mi je prikazal moj mož. Bil je bel ko vosek in vsa obleka na njem se je svetila. Šel je brez greha iz življenja, ker dobro vemo, da prevzame morilec vse grehe ti-stega, katerega je umoril. Torej brez gre-ha se mi je prikazal moj mož in svetil se je, kakor se sveti sonce na nebu. Takrat mi je govoril: »Marija, po te sem prišel!«

In še enkrat je ponovila: »Marija, po te sem prišel!«

Tedaj je oče zahropel. »Pasaverica, ali je to pravo tvoje ime?«

Odgovorila je: »Tako mi pravijo v tej deželi. V resnici pa se pišem za Schwarz-koblerico, ker je bil Jošt Schwarzkobler moj pravi mož.«

Oče ni ničesar odgovoril. Ko posekana smreka je telebnil po klopi, s klopi pa na tla. Obležal je in kri mu je zalila črni o-braz, in hropel in hropel je, prav kakor da ga je zadel in zdrobil težak udarec.

Na lističu, ki je bil star in zamazan, je bila okorna roka zapisala: »Jobst Schwarz-kobler aus Eyrishouen«. Komaj se je raz-ločevala črka od črke, pa menda je bil da-nes sam gospod Bog prenovil črko za črko,

da se je vsaka Polikarpu Khallanu leske-tala nasproti, kakor se nam lesketa zvezda z jasnega neba.

Tisti večer pa vendar še nisem vedel nič gotovega in ne vsega.

VI.

Drugo jutro smo dobili Marijo Schwarz-koblerico mrtvo na klopi. —

Oče se je bil zavedel še tisti večer. Lezel je, kakor bi bil vinjen, po stopnicah v gornjo hišo ter zlezal v obleki na posteljo. Tako je ležal še zjutraj, ko sem prišel k njemu ter mu povedal, da moram v Loko, ker je dan sv. Ahacija. Nič mi ni odgovo-ril, samo mignil mi je, da sem sedel na stol pri postelji.

Gledal je venomer proti stropu: le tu in tam je pogledal tudi proti meni. Nje-gov obraz je bil izpremenjen, a tudi nje-govo oko se je bilo izpremenilo. Enkrat je padlo z visoške strehe mače ter si zlo-milo hrbtušče, tako da je zadnji del telesa vlačilo za sabo. Čisto tako je gledal oče, ka-kor je gledalo tišto mače, ko je vlačilo hro-mo telesce za sabo! Morda se je svojega sta-nja popolnoma zavedal, prejkone pa se je v njem le napol zavedala ohromela in po-lomljena duša.

Jecjal je:

»V Loko? Le pojdi v Loko, ali masikaj je postalo drugače! Jeremiju ne bo všeč,

pa se ne dá popraviti! Sporoči mu, da je premalo, kar ponuja! Všeč mu ne bo, a mu ne morem pomagati, premalo je!«

Dodaj še to-le:

»V Loko poišči Strojarskega Valentina! Povej mu, da čem imeti Trubarja! Bolje mi bo tekla čista božja beseda kakor olje v mojo dušo!«

Obmolnil je in se znova zagledal v strop.

Nekaj časa sem še čakal, a ko se oče ni več oglašil, sem odšel, sedel na konja in od-rinil proti mestu. Tam je bil na dan sv. Ahacija precejšen semenj. Dohajal sem sej-marje, ki so nosili mehove in vreče ter sopli proti Loki, da bi prodali, kar so pri-delali.

Oče mi ni hotel iti iz spomina, oče, ka-terega sem bil pustil doma v taki revščini in osamelosti. Kaj je bilo s tem Joštom Schwarzkoblerjem, o katerem dosedaj ni-sem vedel, je li bil kdaj na svetu ali ne? Včeraj pa se je vzdignil iz svojega groba in na Visoko je prišel! Dvomiti nisem mo-gel, da mora tčati med njim in očetom nekaj strahovitega, kar je vezalo živega na mrtvega.

V tem premišljevanju sem prijezdil do dvorca, ki mu pravimo »Schefferten« in ki leži sredi pota od Visokega do mesta. Posestvo ni veliko in nima pravice do po-sebne desetine in znane tlake. Neslo je toliko manj, ker so ga lastniki zanemarjali

in slabo obdelovali. Dolgo časa je bil last-nik tega dvorca gospod Pečaher, imeniten kranjski deželan in bogat graščak, ki je loškim škofom dostikrat posojal denar. In denarja so ti gospodje vedno potrebovali, ko so morali pred švedi tolikokrat bežati! Sicer pa se govori, da je zakriviljena škofa-va palica slab gospodar in da jo goljufa, kdor hoče. Gospodu Pečaherju Schefferten ni bil več všeč in pred letom ga je prodal Skarlíkijevim dedičem, ki so menda dobi-li po ljubljanskem škofu dosti denarja. Pa tudi po tej prodaji je ostal dvorec zapu-ščen. Če si jezdil mimo, nisi videl človeka laziti okrog vogla. Le redko se je pripe-tilo, da se je prikazala v bližini poslopja stara dekla ali še starejši hlapec.

Danes pa je v moje veliko začudenje vo-dil mlad hlapec osedlanega konja po dvo-rišču, in prav tik tovrnega pota je stala mlada ženska, oblečena, kakor se v naših dneh oblačijo grajske hčere. Bič je imela v roki in gotovo je ravno hotela sesti v sedlo. Ne rečem, bila je čednega lica in polnega telesa, ali tudi ošabna je morala biti, ošabna in predrzna. Gledala me je nekako zaničljivo, a vendar tako, kakor se nikakor ne spodobi sramežljivemu mlade-mu dekletu. Prav nič ni povesila oči, ko sem predrzno odgovarjal njenim pogle-dom. Kdo je bila ta ženska?

(Dalje prihodnjič)

Na poti po bližnjem Vzhodu

(Nadaljevanje s str. 7.)

Drugi dan sem zgodaj vstal, da si ogledam ruševine starega mesta. Palmira je bila znamenita metropola v 2. in 3. stol. za časa kraljice Zenobije. Toda prišlo je do hudih spopadov med prebivalci Palmire in Rimljani, ker so Palmirci težko prenašali nadvlado Rimljanov. Kraljico Zenobijo so Rimljani odvedli v Rim, kjer je umrla, in nato so udušili vstajo meščanov. Od tedaj je mesto izgubilo svoj pomen.

Severno od teh ruševin stoji na bregu trdnjava iz 16. stol. Od tod se mi je nudi lep razgled na vse strani: povsod sama puščava, sam pesek. Menim, da na mesecu ne bi moglo izgledati drugače. Zahodno od brega se vidi »dolina mrtvih«. Tam so Palmirci pokopavali bogate meščane. Še danes trdno stojijo mavzoleji, ki so znotraj tudi delno okrašeni. Krenil sem proti centru ruševin: cele galerije visokih stolpov spominjajo na krasno in bogato preteklost Palmire. Na eni strani se širi kompleks palač bogatinov, v centru pa bivša rezidenca kraljice in amfiteater. Malo dalje je sveti okraj, kjer so bili templji Baala in Ištare.

Žal mi je bilo, da nisem mogel ostati tam še nekaj dni, ker so podnebne razmere ugodne. Sicer je res precejšnja vročina, vendar je znosna. Na tujega obiskovalca napravijo ti ostanki silen vtis. Videl sem Pompeje, videl sem Kartagino, toda Palmira me je najbolj prevzela.

(Drugi naprej)

Dr. I. Heyer

Jenski motor za vesoljsko zračno ladjo pripravljajo v ameriškem raziskovalnem centru v Clevelandu, Ohio. Na sliki vidimo znanstvenika, ki sestavlja posamezne dele takega motorja, ki naj bi oskrboval zemeljski satelit v bodočnosti

Tudi sol povzroča raka

Po statističnih podatkih umre za rakom vsaki peti prebivalec Japonske v starosti od 40 do 49 let. Polovico smrtnih primerov pripisujejo raku na želodcu.

Ugotovili so, da je rak v nekaterih japonskih pokrajinah bolj razširjen kakor drugod. Dolgo so iskali vzroke tega pojava, zdaj pa kaže, da je skrivnost razvozal profesor Sato. Raka je več tam, kjer jedo bolj slano.

Japonska kuhinja ima obilico slanih jedi. Japonci zajtrkuje slane slive potem pa je močno slane jedi iz riža, nesoljeno redkvice, kumarice in slano zelje. Poglavitna jed pri kosilu je slana riba, ki je japonska gospodinja ne opere, preden jo začne pri-

pravljati. Japonci solijo celo jabolka in drugo sadje, s katerim zaključijo kosilo.

Tudi statistike kažejo, da je na Japonskem sol med poglavitnimi povzročitelji raka na želodcu. Primerov te bolezni je občutno manj v obmorskih krajih, kjer uživajo prebivalci največ sveže ribe. Laboratorijski poskusi so potrdili te domneve. Slane slive in ribe so povzročile hude prebavne motnje pri belih miših, zaradi podkožnih injekcij soli pa so nastali rakasti tvorci.

Zdravniki drugih dežel so zbrali podobne podatke. Če je jed zmerno slana, ni nevarnosti za nastanek raka, zaradi čezmernega uživanja soli pa se prej ali slej pokažejo posledice.

Notranjo letalsko pošto so uvedli leta 1934, čezoceansko pa nekaj let kasneje.

Havajci so zelo zdravi ljudje, delno zaradi ugodnega podnebja, pa tudi, ker je zdravstvena služba dobro urejena, saj imajo v Honolulu 36 bolnišnic. Z vodo oskrbujejo otočane arteški studenci.

Leta 1840 so ustanovili na Havajskih otokih prvo osnovno šolo, zdaj pa imajo 130.000 učencev. Na univerzi je 6000 študentov. Mestna knjižnica je posodila lani poldrug milijon knjig, gramofonskih plošč in filmov.

Le ob nekaterih prazničnih dneh plešejo še stare havajske plesse. Takrat zaživi dvestoletno izročilo v podobi kanujev, pragozdnih vojščakov in deklet s krili iz slame. To se godi zlasti v jesenskem tednu »Aloha«, ko traja zabava s plesom pod palmami in sredi cvetja kar ves teden.

*Osem odjemalcev, prijateljem in znan-
cem želi srečno novo leto*

*** Robert Eržen ***

stiskalnica za olje in mošt

Šteben v Podjuni

Srečno in blagoslovljeno novo leto 1961

želila svojim naročnikom, bralcem in oglaševalcem

uredništvo in uprava lista

„Naš tednik-Kronika“

Havaji niso več otok sanj in „hula-hule“

Marsikateri turist, ki ga pot zanese na Havaje, išče idilične otoke iz sanj, ki pa žal že zdavnaj sodijo v preteklost. Tudi tam so danes sodobne avtomobilske ceste, moderne palače in donebniki. Na letališču havajska dekleta sicer še vedno plešejo hula-hulo vendar smuknejo po nastopu v avto ali avtobus. Ne stanujejo več v kolibah iz trave in palmovih listov, temveč v novih stanovanjskih blokih.

Seveda so Havaji še vedno lepi, toda mnogo pomembnejši kot eksotično cvetje so zdaj nasadi slakornega trsa in ananasa. Lani so izdelale havajske tovarne trideset milijonov zabojev ananasovih konzerv.

V glavnem mestu Honolulu živi 300.000 prebivalcev, skoraj polovica vsega prebi-

valstva. To je mesto nasprotij, kajti turist lahko najde v njem najrazkošnejše hotele, v bližini pa so kolibe iz vej. Cest imajo na Havajih kakih 4800 kilometrov, po njih pa vozi 220 tisoč osebnih avtomobilov in avtobusov.

Na splošno se je na teh otokih uveljavil ameriški način življenja, k čemur je znatno pripomogla tudi neposredna televizij-ska zveza z Združenimi državami. Imajo tri televizijske postaje, pa kakih deset radijskih oddajnikov.

Vsega izhaja tam dvajset listov, od tega pet dnevnikov v skupni nakladi blizu 200 tisoč izvodov. Že od leta 1883 ima Honolulu telefonsko omrežje, zdaj pa ga povezuje transpacijski kabel z vsem svetom.

Športne vesti ob koncu olimpijskega leta

Nizozemci niso zadovoljni z svojimi plavalnimi uspehi v Rimu, kajti ena srebrna in bronasta kolajna nista prinesli tega, kar so pričakovali. Zato hočejo ubrati v plavalnem športu docela novo pot, namreč s pomočjo denarja, s katerim bodo podprli nekatere klube, katerim naj bi se na ta način omogočil daljši trening in to v zaprtih plavalniščih. Za to so predvidene precej visoke vsote.

Povprečna starost olimpijskih atletskih zmagovalcev v Rimu je znašala 25 let. Najstarejši je bil Poljak Z. Krzyskowiak (31 let), najmlajši pa Amerikanec E. Joung (19 let).

AVSTRIJA : HOLANDSKA

272,85:266,85 v telovadbi

Nedavno je bil dvoboj med avstrijsko in holandsko telovadno reprezentanco v Welsu, katerega so Avstrijci sigurno izvajali v svojo korist. Pri začetnih vajah je kazalo, da bodo holandski telovadci zmagovali; na krogih so pa naenkrat Avstrijci energično posegli vmes in vodstva niso izpustili več iz rok do končne zmage. Tudi

med posamezniki je na prvem mestu Avstrijec J. König s 56 točkami.

ITALIJANSKA TELOVADNA ZVEZA

je tudi za leto 1961 potrdila kot trenerja znanega švicarskega olimpijca J. Güntharda. Imenovani je že vsa zadnja leta pripravljala italijanske vrhunske telovadce za olimpijske igre v Rimu in je brez dvoma njegova zasluga, da si je Italija priborila tretje mesto in še dva posameznika v njihovi vrsti sta si izvojevala srebrno, odnosno bronasto kolajno.

NOVA ŠPORTNA PANOGA: SKIDO

Vodji neke kemične tovarne se je posrežilo skonstruirati take vodne smuči, s katerimi se moremo z lastnimi močmi po vodi premikati naprej. Poganjamo se s pomočjo aluminijastih palic, ki imajo na spodnjem koncu nekak lonček, ki dovljuje precej hitro vožnjo. Edino balanciranje dela v začetku težkoče, toda po kratkem vežbanju stoji tak vodni smučar popolnoma sigurno na vodi.

Ivo Kermavner

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 1. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 2. 1.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Hišna imena v okoliših nekdanje graščine Humperk. (7). — Pojeta deklški in deški zbor državne realne gimnazije in gimnazije za Slovenec. — 18.00 J. F. Perkonig: Ugrabljeni strd. (13). — TOREK, 3. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Domače pesmi. Poje Marjan Rus. — SREDA, 4. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 5. 1.: 14.00 Poročila, objave. — Glej, ne izgubi svetle smeri! (Paberkovanje po lepi knjigi). — PETEK, 6. 1.: 7.30 Stanko Premrl: Božične skrivnosti. (II. del). — SOBOTA, 7. 1.: Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Mestno gledališče:

Petek, 30. dec.: Der müde Theodor (premiera). Sobota, 31. dec.: Der müde Theodor. — Nedelja 1. jan. ob 15.00 uri: Giuditta, opereta Franca Leharja. — Torek, 4. jan.: Giuditta, opereta. — Četrtek, 5. jan.: Der müde Theodor. — Petek, 6. jan.: opera Undine — (zadnjikrat). — Sobota 7. jan.: opereta Giuditta. — Nedelja, 8. jan. ob 15.00 uri: Der müde Theodor.

— Začetek ob delavnikih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15.00 uri. — KOMORNI ODER: do začetka marca zaprto.

URADNA OBJAVA

FINANČNO RAVNATELJSTVO ZA KOROŠKO
Vpis davka prostih zneskov v davčno karto
za leto 1961

Delojemalci, ki hočejo zaradi zvišanih reklamnih stroškov, posebnih izdatkov ali izrednih obremenitev doseči za l. 1961 vpis davka prostih zneskov v davčni izkaznici, lahko to predložijo tudi v obliki pismene vloge na pristojni finančni urad; priložiti je treba dokaz — potrdilo o predmetnih višjih izdatkih. Za stroške, ki jih na običajni način ni mogoče dokazati, je treba to storiti na kak drug podoben način. Zaradi hitrejšega poslovanja naj vsakdo uporablja predpisani obrazec, ki ga dobi pri finančnih uradih. Vloge so kolika proste; isto velja tudi za priloge.

V kolikor pa bi kdo potreboval kakšnega ustnega pojasnila, lahko to stori pri finančnih uradih (oddelek za službeni davek) in sicer ob ponedeljkih, torkih in četrtekih od 8. do 12. ure dop.

Ponovno bodi opozorjeno, da je za l. 1960 mogoče doseči tak vpis le do konca tega leta, t. j. do 30. decembra 1960.

Zglaševanje pri fin. uradih v zadevi letne izravnavave za 1960 naj se opravi po možnosti šele v marcu 1961.

IZŽREBANJE

Dne 1. XII. 1960 je bilo v poslovnih prostorih našega ravateljstva žrebanje ob navzočnosti javnega notarja. Izžrebano je bilo število

21.20

Vsa veljavna zavarovanja, katerih številke zavarov. police se končajo s tem številom in ki so bila sklenjena že najmanj pred 3 meseci, so takoj izplačljiva brez vsakršnega odbitka. Neizžrebana zavarovanja ostanejo še nadalje v veljavi. Naslednje žrebanje bo 1. junija 1961.

JUPITER VVAČ

Podruž. rav. za Koroško in Vzhodno Tirolsko
Klagenfurt-Celovec, St. Veiter Str. 1-1.

STROKOVNA TRGOVINA ZA

DEZNA OBLACILA
Ballon-Popeline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasta oblačila. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLagenfurt, Völkermarkter Str. 16

Allen unseren gesch. Kunden, Lieferanten, Bekannten und Geschäftsfreunden wünscht ein glückliches, erfolgreiches neues Jahr 1961

Landwirtschaftliche Genossenschaft

VILLACH — Filialen: Wernberg, Mallestig, Riegersdorf, Arnoldstein, Nötsch, Kreuth b. Bleiberg